

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту

Пояснювальна записка

до дипломної роботи
за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр»

на тему: «УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНІСТЮ
ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ
(НА ПРИКЛАДІ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«БЕРДИЧІВСЬКИЙ ПИВОВАРНИЙ ЗАВОД»)»

08-43.БДР.002.00.076.ПЗ

Виконав: студент 4 курсу,
групи МФК-166
спеціальності 073 – «Менеджмент»
Косюк Б. О.

Керівник: д-р. екон. наук, професор,
зав. кафедри ФІМ
Зянько В. В.

Рецензент: к.е.н. доц. каф. ЕПВМ
Нікіфорова Л. О.

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту

спеціальність 073 – «Менеджмент»
освітня програма: «Менеджмент фінансово-кредитної діяльності»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри ФІМ
д.е.н., проф. Зянько В.В

«10» березня 2020 р.

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Косюку Богдану Олександровичу

(прізвище, ім'я і по батькові)

1. Тема бакалаврської дипломної роботи: «Управління кредитоспроможністю підприємств харчової промисловості (на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю «Бердичівський пивоварний завод»)».

Керівник роботи: Зянько Віталій Володимирович, д.е.н., професор,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом ВНТУ від «06» березня 2020 року №75.

2. Строк подання студентом роботи: 02 червня 2020 року.

3. Вхідні дані роботи: Гуменюк М.М. Шляхи вдосконалення методики оцінки кредитоспроможності підприємства / М.М. Гуменюк, Т.І. Перебиківська // Економіка і суспільство. – 2016. - Випуск № 7. – С. 727-732; Крутова А. С. Теоретико-методичні аспекти аналізу кредитоспроможності підприємства / А. С. Крутова, Н. Б. Кащена // Проблеми економіки. – 2017. - №1. – С. 211-216; Давидович І.Д. Удосконалення теоретичних підходів до визначення сутності "кредитоспроможність підприємства" / І.Д. Давидович, І.А. Ломачинська, А.О. Мумладзе // Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. — 2016. — Т. 21, Вип. 11. — С. 83—88.; Kuzheliev M.O. Bioresources Price Trend and GDP Growth Adjustment / M.O. Kuzheliev, D.M. Zherlitsyn, A.V. Nechyporenko // International Journal of Advanced Biotechnology and Research — 2019. — Vol. 10. Special Issue\$1. — Pp. 379—383; Фінансова звітність ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» за 2017-2019 рр.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки:

у першому розділі – дослідити сутність та основи управління кредитоспроможністю підприємства, розглянути особливості управління кредитоспроможністю підприємства та проаналізувати існуючі методики оцінювання кредитоспроможності підприємства комерційними банками;

у другому розділі – проаналізувати фінансово-економічну діяльність ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» та оцінити рівень його кредитоспроможності;

у третьому розділі – запропонувати заходи з удосконалення управління кредитоспроможністю вітчизняних підприємств харчової промисловості.

5. Перелік графічного матеріалу: Таблиці: Таблиця 2.1 – Основні показники господарської діяльності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» за 2017-2019 роки; Таблиця 2.2 – Динаміка активів ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»; Таблиця 2.3 – Зобов'язання ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»; Таблиця 2.4 – Структура доходів ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»; Таблиця 2.5 – Оцінка ліквідності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»; Таблиця 2.6 – Оцінка фінансової стійкості ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»; Таблиця 2.7 – Показники рентабельності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»; Таблиця 2.8 – Анкета вивчення задоволеності споживачів; Таблиця 2.9 – Характеристика пива ТОВ «Бердичівський пивзавод» за фізико-хімічними показниками; Таблиця 3.1 – Розрахунок показників фінансової та економічної діяльності підприємств; Таблиця 3.2 – Шкала перетворень якісних показників у кількісні; Таблиця 3.3 – Бальна оцінка якісних показників; Таблиця 3.4 – Розрахунок інтегрального показника фінансово- господарської діяльності підприємства; Таблиця 3.5 – Рейтингова шкала для визначення конкурентоспроможності підприємства; Таблиця 3.6 – Модель оцінки розрахунку інтегрального показника конкурентоспроможності підприємств; Таблиця 3.7 – Проект створення нового сорту пива на ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»; Таблиця 3.8 – Розрахунок показників по проекту створення бізнес-моделі.

Рисунки: Рисунок 2.1 – Структура управління на ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»; Рисунок 2.2 – Виробнича структура ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»;

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Спеціальна частина	к.е.н., доцент Ткачук Л. М.	10.03.2020р.	10.03.2020р

7. Дата видачі завдання «10» березня 2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Формування та затвердження теми бакалаврської дипломної роботи (БДР)	01.09-01.12.2019	
2	Виконання теоретичної частини БДР. Перший рубіжний контроль виконання БДР	24.04.2020	
3	Виконання аналітичної частини БДР та розробка рекомендацій та пропозицій. Другий рубіжний контроль виконання БДР	31.05.2020	
4	Нормоконтроль БДР	01.06-03.06.2020	
5	Рецензування БДР	04.06-06.06.2020	
6	Попередній захист БДР	07.06-09.06.2020	
7	Захист БДР	10.06.-26.06.2020__	

Студент _____ Косюк Б. О.
(підпис)

Керівник роботи _____ Зянько В. В.
(підпис)

АНОТАЦІЯ

У бакалаврській дипломній роботі досліджено сутність та основи управління кредитоспроможністю підприємства. Зокрема, у першому розділі визначено економічну сутність понять «кредитоспроможність» та «платоспроможність», розглянуто особливості управління кредитоспроможністю підприємства та проаналізовано існуючі методики оцінювання кредитоспроможності підприємства комерційними банками. У другому розділі проаналізовано фінансово-економічну діяльність ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» та здійснено оцінювання рівня його кредитоспроможності. У третьому розділі запропоновано заходи з удосконалення управління кредитоспроможністю вітчизняних підприємств харчової промисловості.

Ключові слова: кредитоспроможність, кредит, кредитний ризик, платоспроможність, рентабельність.

ANNOTATION

In the bachelor's thesis, the essence and fundamentals of enterprise creditworthiness management are investigated. In particular, the first section defines the economic essence of the concepts of “creditworthiness” and “solvency”, considers the peculiarities of managing the creditworthiness of an enterprise, and analyzes existing methods for assessing the creditworthiness of an enterprise by commercial banks. The second section analyzes the financial and economic activities of Berdichevsky Brewery LLC and assesses the level of its creditworthiness. The third section proposes measures to improve the credit management of domestic food industry enterprises.

Keywords: creditworthiness, credit, credit risk, solvency, profitability.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1. Сутність економічних понять «кредитоспроможність» та «платоспроможність»	8
1.2. Особливості управління кредитоспроможністю підприємства	12
1.3. Методичні підходи до аналізу рівня конкурентоспроможності підприємства комерційними банками	17
Висновки до розділу 1	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВ «БЕРДИЧІВСЬКИЙ ПИВОВАРНИЙ ЗАВОД»	24
2.1. Загальна характеристика ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»	24
2.2. Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства	31
2.3. Оцінка рівня кредитоспроможності підприємства	38
Висновки до розділу 2	42
РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	44
Висновки до розділу 3	56
ВИСНОВКИ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	60
ДОДАТКИ	64

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах ринкових відносин проблема забезпечення кредитоспроможності підприємства надзвичайно актуальна, оскільки від її вирішення залежить успіх окремих підприємств та галузей економіки як на зовнішньому, так і внутрішньому ринках, а також подальший розвиток та ефективність національної економіки.

Проблема кредитоспроможності досить складна і багатопланова, а тому їй присвячено чимало наукових робіт як зарубіжних, так і вітчизняних вчених-економістів, зокрема таких, як М. Портер, І. Ансофф (США), А. Гутман (Канада), Дж. Данінг (Великобританія), Л. Л. Гриценко, І. М. Боярко, В. Л. Лиштван, В. Д. Лагутін, Н. Г. Горицкая, С. М. Онисько, П. М. Марич. Л. О. Примостка, Н. І. Версаль, Т. В. Дорошенко, В. Лагутін та ін.

Мета бакалаврської дипломної роботи – розробка пропозицій та рекомендацій з удосконалення управління кредитоспроможністю підприємства.

Досягнення мети передбачає вирішення таких основних **завдань дослідження:**

- визначити економічну сутність понять «кредитоспроможність» та «платоспроможність»;
- розглянути особливості управління кредитоспроможністю підприємства;
- проаналізувати існуючі методики оцінювання кредитоспроможності підприємства комерційними банками;
- проаналізувати показників фінансово-економічної діяльності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»;
- оцінити рівень кредитоспроможності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»;
- сформулювати пропозиції з удосконалення управління

кредитоспроможністю підприємств харчової промисловості України.

Об'єктом дослідження є процес управління кредитоспроможністю на промислових підприємствах.

Предметом є методи та методики оцінювання кредитоспроможності продукції підприємств харчової промисловості України.

Методи дослідження. При написанні бакалаврської роботи були використані такі наукові методи дослідження, як аналіз та синтез, групування та порівняння під час визначенні сутності підприємства, класифікації для процесів, які пов'язані з управлінням кредитоспроможністю підприємства.

Інформаційною базою дослідження є монографічні видання, матеріали періодичних видань з даної теми, законодавчі акти.

Апробація результатів бакалаврської дипломної роботи. Основні положення і результати виконаного дослідження доповідались на XLIX Науково-технічній конференції підрозділів Вінницького національного технічного університету (м. Вінниця, 11-13 березня 2020 р.).

Наукові публікації. За темою бакалаврської дипломної роботи опубліковані тези доповіді [34].

Структурно бакалаврська дипломна робота складається з трьох розділів, в кожному із яких послідовно вирішуються поставлені завдання. В кінці роботи наведено висновки, що ґрунтуються на проведеному дослідженні, подано список використаної літератури і додатки.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність економічних понять «кредитоспроможність» та «платоспроможність»

Категорію «кредитоспроможність» ще у XVIII ст. використовували у своїх працях А. Сміт, Н.Х. Бунге, В.П. Косинський та ін. Так, Н.Х. Бунге в роботі «Теорія кредиту» (1852 р.) пов'язував кредитоспроможність з нерухомістю капіталу та вважав гарантією повернення боргу вкладання коштів у нерухомість [1, с.162].

Сучасна література приділяє велику увагу питанням кредитоспроможності клієнта, існує безліч трактувань цієї категорії, що свідчить про те, що кредитоспроможність є важливою економічною категорією, яку використовують при оцінюванні кредитоспроможності як підприємств, котрі звертаються по кредит у фінансові установи, так і для самих у фінансових установ, котрі приймають рішення про надання кредитних ресурсів.

Оцінка кредитоспроможності дозволяє фінансовим установам зменшити кредитний ризик, а підприємствам-позичальникам дає змогу контролювати свій фінансовий стан, «тримати руку на пульсі» та реально оцінювати можливості отримання кредиту чи відмови у ньому.

Під кредитоспроможністю позичальника вчені розуміють його спроможність повністю і в строк розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями [2, с.183; 3, с.287].

Кредитоспроможність – це також система умов, що визначають спроможність підприємства залучати позиковий капітал і повертати його в повному обсязі у передбачені строки [4, с. 161].

Кредитоспроможність визначають і як спроможність компанії або приватної особи залучати позиковий капітал і в майбутньому належним

чином обслуговувати свій борг [5, с. 230], чи наявність передумов для отримання кредиту, що підтверджують спроможність повернути його [5, с.109].

Автор Примітка Л.О. визначає кредитоспроможність позичальника як здатність юридичної чи фізичної особи повністю і в зазначені терміни виконати всі умови кредитної угоди [6].

На думку Версаль Н.І, Дорошенко Т.В, кредитоспроможність – це здатність позичальника в повному обсязі й у визначений кредитною угодою термін розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями [7].

Васюренко О.В. вказує, що «кредитоспроможність – це наявність у позичальника / контрагента банку передумов для отримання кредиту та його здатність повернути кредит і відсотки за ним у повному обсязі та в обумовлені договором строки [8].

Отже, у всіх наведених вище визначеннях кредитоспроможності йдеться насамперед про спроможність позичальника розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями «повністю і в строк», «в повному обсязі у передбачені строки», «повністю і своєчасно», «належним чином», «в повному обсязі і у визначений кредитною угодою термін».

На наш погляд, найбільш точно відображає сутність поняття кредитоспроможності визначення, що міститься в Положенні Національного Банку України «Про кредитування», - це наявність передумов для отримання кредиту, що підтверджують спроможність повернути його [5, с. 109].

Досить змістовним, на нашу думку, є також визначення кредитоспроможності з позиції банківської установи, запропоноване Д. Гладких, яка вважає, що кредитоспроможність банківських клієнтів є «таким фінансово-господарським станом підприємства або організації, який дає впевненість в ефективності використуванні позикових засобів, здатності і готовності позичальника повернути кредит відповідно до умов кредитного договору» [9]. Однак у цьому визначенні не враховується така дуже важлива умова кредитної операції, як правоздатність позичальника,

тобто «визнана державою здатність юридичних осіб мати права і нести обов'язки, що передбачені і допускаються законом» [10].

При визначенні банком кредитоспроможності зазвичай беруться до уваги такі чинники:

- дієздатність та правоздатність позичальника для здійснення кредитної операції;
- репутація позичальника кредиту;
- наявність забезпечувального матеріалу позики;
- здатність позичальника одержувати дохід.

До найважливіших аспектів кредитоспроможності належить наявність матеріального забезпечення позики. Окремі фахівці надають цьому чиннику навіть вирішальне значення.

Так, Н. Бунге пов'язував вищу кредитоспроможність з найбільшою нерухомістю капіталу, вкладеного в нерухоме майно. Він писав, що «майно нерухоме розглядається як найкраща гарантія» [10].

Іншим важливим чинником при розгляді питання про видачу кредиту є можливість отримання позичальником доходу.

Відомий дослідник І. Ададуров пов'язував можливість кредитування конкретного господарства з його вищою доцільністю, стійкістю і прибутковістю [2, с. 59].

Однак в сучасних умовах кредитоспроможність підприємства пов'язують і з багатьма іншими чинниками, намагаючись одержати синтетичну оцінку кредитоспроможності позичальника з узагальненням всіх чинників. Але:

- по-перше, розглядаючи будь-який чинник, вчені стикаються з проблемою його визначення;
- по-друге, свій внесок в об'єктивні труднощі вносить суб'єктивний чинник – кризові українські умови, які не дозволяють говорити про загальну високу кредитоспроможність суб'єктів економіки, і будь-

який з чинників при їх комплексному розгляді може виявитися вирішальним.

Все це дозволяє зробити висновок, що для обґрунтованої оцінки кредитоспроможності, крім інформації в цифрових величинах потрібна експертна оцінка кваліфікованих аналітиків.

Зобов'язання підприємства можуть погашатися різними видами активів. У процесі економічної діяльності частину зобов'язань підприємство може погашати грошовими коштами, частину іншими активами, наприклад, готовою продукцією, товарами та ін.

Отже, основним критерієм у формуванні кредитних відносин між кредитором і клієнтом є кредитоспроможність позичальника. Саме оцінка кредитоспроможності, яку визначають комерційні банки для кожного позичальника, є необхідною умовою укладення кредитної угоди і дає змогу оцінити чинники, які впливатимуть на непогашення позики.

На нашу думку, кредитоспроможність варто трактувати як спроможність позичальника в повному обсязі розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями виключно в грошовій формі в установлені кредитною угодою терміни. Слід розглядати кредитоспроможність з двох позицій: з позиції позичальника (коли спроможність розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями визначається системою показників) та з позицій кредитора (від рівня кредитоспроможності визначається розмір допустимого кредиту).

Спроможність підприємства виконувати свої зобов'язання характеризується його платоспроможністю [9]. Так як кредитні зобов'язання позичальника перед банком, на відміну від інших, мають погашатися виключно грошовими коштами, то для банка, який надає кредит, важливо, щоб позичальник був не лише платоспроможним, але й кредитоспроможним.

З позиції банку платоспроможність у нормативній базі банку трактується як достатність власних коштів банку для захисту інтересів вкладників та інших кредиторів банку. Так, А. О. Єпіфанов визначає

платоспроможність як фактичну здатність банківської установи виконати всі свої фінансові зобов'язання у чіткій відповідності з договірними зобов'язаннями перед клієнтами і контрагентами у встановлений термін [11]. Т. М. Костеріна характеризує платоспроможність банку як його здатність в належні терміни і повністю відповідати за всіма своїми зобов'язаннями. Вона вважає, що ліквідність банку лежить в основі його платоспроможності [12]. Є.М. Бондар дає таке визначення цієї категорії: платоспроможність банку – це його здатність здійснювати свою основну діяльність впродовж невизначено великого проміжку часу, виконуючи усі свої зобов'язання [13]. Закон України «Про затвердження Положення про економічні нормативи регулювання діяльності комерційних банків» визначає платоспроможність банку як достатність власних коштів для забезпечення захисту інтересів вкладників та інших кредиторів банку [14].

Таким чином, можна зробити висновок, що поняття платоспроможності та ліквідності банківської установи є дуже близькими, проте ліквідність є більш місткою: від її ступеня залежить платоспроможність. Ліквідність менш динамічна порівняно з платоспроможністю, а це відбувається тому, що в міру стабілізації діяльності комерційного банку у нього постійно формується визначена структура активів та джерел коштів, різкі зміни яких порівняно рідкісні. Категорію платоспроможність і ліквідність характеризують як здатність банку виконувати свої фінансові зобов'язання, проте в них є різниця, яка полягає в тому, що платоспроможність передбачає виконання зобов'язань за рахунок власного капіталу, тоді як ліквідність – повне виконання всіх зобов'язань банківської установи [15.].

1.2 Особливості управління кредитоспроможністю підприємства

Сучасна комплексна система управління конкурентоспроможністю за своєю значимістю, поставленим завданням, методам впровадження, фактичному функціонуванню, результативності та управління на постійній

основі істотно відрізняється від системи якості, що функціонувала ще в недавньому минулому на деяких підприємствах. Така система фактично являла собою щось на зразок спільної заяви про політику в сфері якості, функціонувала на базі поверхнево розроблених інструкцій з проведення оглядів і випробувань і застосовувала методики, абсолютно не взаємопов'язані з потребами виробництва, які служили тільки доказом існування програми якості для споживача. Наявна документація часто не використовувалася у заходах фірми, спрямованих на поліпшення якості продукції, рекомендації фахівців не відрізнялися масштабністю і глибиною і мали дуже обмежений характер.

В умовах трансформації ринкових перетворень в економіці України стає необхідним вироблення нових підходів до кредитного забезпечення підприємств і зростає роль кредитоспроможності як критерію надійності та фінансових можливостей підприємств, а отже актуальним стає завдання інтеграції великої кількості методів управління кредитними ризиками в єдину методологію контролю й обмеження ризиків на консолідованій основі щодо вітчизняних умов і у відповідності зі стандартами Базельського комітету. Ключовими документами Базельського комітету стали видані в січні 1988 року нормативи оцінки достатності капіталу (документ отримав назву «Базель-2»). Відповідно до них, банки розвинутих країн зобов'язані мати капітал, що відповідає, принаймні, 8% від суми своїх неліквідних активів, із урахуванням ризику.

Кредит як одна із форм залучення фінансових ресурсів аграрних підприємств проявляє свою ефективність лише в стійких, кредитоспроможних підприємствах. Комерційними банками різних країн на сьогодні випробувано багато систем оцінки кредитоспроможності позичальників. Ці системи відрізняються одна від одної кількістю показників, що застосовуються як складові частини загального рейтингу позичальника, а також різними методиками складання характеристик та визначення їх пріоритетності. Втім, механічне перенесення зарубіжного досвіду

проведення фінансового аналізу в багатьох випадках, з нашого погляду малоефективне, тому що не береться до уваги специфіка наших підприємств.

Так, у практиці комерційних банків США важливе значення надається аналізу репутації позичальника, під якою розуміється не просто повернення боргу, але й внутрішня зацікавленість в повному і своєчасному виконанні своїх платіжних зобов'язань. Поряд з цим, банки проводять аналіз таких основних факторів, які впливають на кредитоспроможність, як: одержання прибутку, володіння активами, стан кон'юнктури. У комерційних банках США індивідуальні характеристики кредитоспроможності клієнта одержали назву «5С» кредиту, ключові слова починаються на «сі» [16]:

- характер (character) - особа позичальника, його репутація в діловому світі, відповідальність, і готовність виконати узяті зобов'язання;
- фінансові можливості (capacity) - здатність погасити узяті позику за рахунок поточних грошових надходжень або від продажу активів;
- майно (capital) - величина і структура акціонерного капіталу підприємства;
- забезпечення (collateral) - види і вартість активів, пропонованих як застава при отриманні кредиту;
- загальні умови (conditions) - стан економічної кон'юнктури і інші зовнішні чинники, здатні зробити вплив на положення позичальника(наприклад, зміна податкового законодавства і т.ін.).

Легко помітити, що і «5С» не позбавлені недоліків. Названі показники, за деяким винятком, не можуть бути виражені безпосередньо в цифрових величинах.

Досвід закордонних банків по визначенню кредитоспроможності корисний для вітчизняних банків при організації ними кредитних відносин, оскільки він базується на глибоких знаннях про клієнта і цей досвід можна використовувати для: визначення кола підприємств, з якими не можна мати кредитні відносини; визначення найбільш раціональної сфери вкладання коштів; здійснення аналізу та оцінки кредитоспроможності.

Закордонний досвід можна активно застосовувати у сфері депозитних операцій комерційних банків.

У нашій практиці депозитним операціям лише в період формування ринкової економіки комерційні банки стали надавати вагомого значення. А в країнах з ринковою економікою депозити завжди були головним видом позичкових коштів, зокрема в американських банках депозити складають у пасивах близько 86 %. Предметом досконалого аналізу для американських комерційних банків слугують чинники, які сформувалися під впливом несприятливих економічних умов, і які діють незалежно від діяльності банку. Це: недосконалий менеджмент, неадекватний первісний капітал фірми, високий рівень фінансового коефіцієнта і коефіцієнта поточних витрат, високі темпи росту реалізованої продукції, конкуренція, економічний спад.

Рейтингове агентство має у своєму розпорядженні великий об'єм інформації і досвід створення неупереджених оцінок для всіх можливих варіантів ситуацій, у нього відсутня будь-яка зацікавленість, крім формування достовірної оцінки кредитного ризику банку.

Останнім часом за кордоном набула розвитку теорія регулювання банківської ліквідності через управління пасивами, яка уже прийнята на озброєння комерційними банками США.

Англійські клірингові банки здійснюють оцінку потенційного ризику неплатежу по кредиту із використанням методик «PARSEL» і «CAMPARI».

Методика «PARSEL» включає:

- P (Person) — інформація про персону потенційного позичальника, його репутація;
- A (Amount) — обґрунтування суми затребуваного кредиту;
- R (Repayment) — можливість погашення;
- S (Security) - оцінка забезпечення;
- E (Expediency) - доцільність кредиту;
- R (Remuneration) – винагорода банку (відсоткова ставка) за ризик

надання кредиту.

Методика «СAMPARI» більш розширена в системі оцінки:

- С (Character) — репутація позичальника;
- А (Ability) - оцінка бізнесу позичальника;
- М (Means) — аналіз необхідності звернення за позичкою;
- Р (Purpose) — ціль кредиту;
- А (Amount) - обґрунтування мети кредиту;
- R (Repayment) - можливість погашення;
- I (Insurance) — спосіб страхування кредитного ризику.

Для вітчизняної практики, на нашу думку, будуть актуальними різноманітні інструменти депозитної політики закордонних банків. Використання українськими банками зарубіжного досвіду в удосконаленні управління кредитоспроможністю повинне йти і шляхом створення механізму розподілу кредитних ризиків, дія якого полягає в страхуванні від імовірних, небажаних відхилень фактичних результатів від прогнозованих за допомогою таких фінансових інструментів, як кредитні деривативи, емісія цінних паперів, сек'юритизація активів, реструктуризація кредитних портфелів. Використання досвіду іноземних банків дозволить уникнути помилок в оцінці й управлінні кредитним ризиком, створить умови для формування нових організаційних структур (кредитних бюро, рейтингових агентств), які сприяють оптимізації управління системою кредитних ризиків, буде стимулювати інвесторів розділяти банківські ризики, але, разом з тим, дозволить одержувати їм значний прибуток та використати його на підвищення рівня конкурентоспроможності.

Отже, посилення банківської конкуренції зумовлює зростання вимог до оперативності прийняття кредитними організаціями рішень про надання кредитів з урахуванням високих кредитних ризиків, які супроводжують кредитування реального сектору економіки. У зв'язку з цим виникає необхідність розробки і впровадження удосконалених технологій, здатних

якісно та у прийнятні для клієнтів терміни оцінити рівень кредито- і платоспроможності, в тому числі з урахуванням галузевих особливостей діяльності, хоча для більшості банків поєднання оперативності і якості оцінки кредитних ризиків на практиці є складним завданням.

1.3 Методичні підходи до оцінки рівня кредитоспроможності підприємства комерційними банками

Швидкі темпи зростання кредитних операцій комерційного банку зумовлюють пошук нових, більш ефективних та дієвих методів і підходів до визначення кредитоспроможності позичальника, яка є важливою складовою надання кредитів комерційними банками.

Проблема своєчасного повернення банківських кредитів обумовлена не тільки економічною нестабільністю, але й недосконалістю методичних підходів, недостатнім науково-теоретичним обґрунтуванням оцінки кредитоспроможності позичальників. Аналіз останніх досліджень і публікацій, які стосуються висвітленню проблем аналізу кредитоспроможності суб'єктів господарювання комерційними банками показує, що в економічній теорії є багато методик оцінки кредитоспроможності позичальників, однак до цього часу не розроблено єдиної загальноприйнятої науково обґрунтованої методики.

При наданні кредитів будь-який банк зустрічається з необхідністю оцінки кредитоспроможності позичальників. Ця процедура є обов'язковою, а її результати істотно впливають як на умови конкретних кредитних угод, так і на ефективність кредитної діяльності банку в цілому.

Для позичальника оцінка кредитоспроможності також важлива, оскільки від її результату залежить, в якому обсязі буде наданий кредит, і чи буде він наданий взагалі. Результатом неякісної та недостовірної оцінки кредитоспроможності позичальників може стати погіршення якості кредитного портфеля банку, яке може спричинити необхідність зайвого

резервування. У кращому випадку це призведе до погіршення фінансового стану банку, у гіршому – до банкрутства.

Надійним способом вирішення цієї проблеми є розробка і використання обґрунтованої методики, що дозволить банку реально оцінювати кредитоспроможність позичальників. Проте слід зазначити, що не існує ні єдиної методики, ні єдиного підходу до її побудови [17].

Загалом мета оцінки кредитоспроможності полягає в якісній характеристиці позичальника, що визначається банком до вирішення питання про можливість і умови кредитування, передбачати здатність і готовність клієнта повернути узяті ним у борг засоби відповідно до умов кредитного договору, а також оцінити обґрунтованість і доцільність кредитних вкладень і подальших відношень у сфері кредитування між банком і позичальником [18, с. 114].

Оцінюючи кредитоспроможність позичальника, комерційні банки України керуються власними положеннями та методиками, в основу яких покладено методичні рекомендації Національного банку України. Водночас НБУ не забороняє банкам самостійно встановлювати додаткові критерії аналізу фінансового стану позичальника, що підвищують вимоги до показників з метою адекватної оцінки кредитних ризиків і належного контролю за ними [19].

Перелік елементів кредитоспроможності позичальника і показників, які її характеризують, залежить від цілей аналізу, видів кредиту, стану кредитних відносин банку з конкретним клієнтом, результатів господарсько-фінансової діяльності останнього, а також від наявного забезпечення. Причому кожен банк розробляє власну систему оцінки, виходячи з особливостей кредитної політики, технологічних можливостей, спеціалізації банку, конкретних умов договору, пріоритетів у роботі, місця на ринку, конкурентоспроможності, стану взаємовідносин із клієнтами, рівня економічної та політичної стабільності в державі тощо [19].

Методики аналізу і система показників кредитоспроможності

потенційного позичальника, що використовуються комерційними банками, досить різноманітні. Умовно їх можна розбити на класифікаційні (статистичні) методи оцінки та комплексний аналіз кредитоспроможності. Кожна з цих методик має свої переваги та недоліки.

Так, сутність класифікаційних (статистичних методик) полягає в тому, що оцінюються всі показники, які характеризують кредитоспроможність позичальника. Ці показники можуть бути проаналізовані, як в даний момент, так і за певний період (в динаміці). Перевагами цієї методики є широка вживаність та об'єктивність. А недолік полягає у необхідності проаналізувати значний масив наявних вихідних даних. Окрім того, цей метод не враховує слабоформалізовані якісні чинники кредитоспроможності та умови кредитування. Неможливість застосування до умов української економіки.

Методика комплексного аналізу полягає у визначенні значимості кожного з показників кредитоспроможності позичальника (значимість визначається в балах). Перевагами цієї методики є те, що вона дозволяє швидко і з мінімальними витратами праці обробити великий обсяг кредитних заявок окремих фізичних осіб, суттєво зменшуючи за рахунок цього рівень операційних банківських витрат, пов'язаних з кредитною діяльністю. А недолік використання цього методу пов'язаний із деякими складностями: бальні системи оцінки кредитоспроможності клієнта повинні бути статистично ретельно вивірені і вони вимагають постійного оновлення інформації, що може бути коштовним для банку. Тому невеликі банки, як правило, не розробляють власних моделей аналізу кредитоспроможності клієнтів через високу вартість їх підготовки і обмежену інформаційну базу. До того ж стандартний характер цих моделей не передбачає врахування специфічних особливостей окремих позичальників.

До класифікаційних (статистичних) методів оцінки належать:

- бально-рейтингові системи оцінки та моделі прогнозування банкрутства;

- моделі комплексного аналізу (на основі «напівемпіричних» методологій, тобто які базуються на експертних оцінках аналізу економічної доцільності надання кредиту): Правило «6С», PARSER, CAMPARI, PARTS, MEMO RISK, Система 4FC.

Застосування класифікаційних методів оцінки кредитоспроможності позичальника ставить за мету напрацювання стандартних підходів для об'єктивної характеристики позичальників, пошуку кількісних критеріїв для поділу майбутніх клієнтів на основі наданих ними матеріалів на надійних і ненадійних, тобто таких, які підпадають під ризик банкрутства, і тих, для кого загроза банкрутства малоімовірна.

Бально-рейтингова оцінка дозволяє прогнозувати своєчасність здійснення майбутніх платежів, ліквідність і реальність оборотних активів, оцінити загальний фінансовий стан підприємства і його стійкість, а також дає можливість визначити межі зниження обсягу прибутку, в яких здійснюється погашення частки фіксованих платежів. Перевагами бально-рейтингових моделей є простота, можливість розрахунку оптимальних значень за окремими показниками, здатність ранжирування підприємств за результатами, комплексний підхід до оцінки кредитоспроможності (використовуються показники, що відображають різні аспекти діяльності позичальника).

Розглянемо більш детально моделі комплексного аналізу.

У зарубіжних країнах із розвинутою ринковою економікою банки застосовують досить складну систему показників для оцінки кредитоспроможності клієнтів. Вона диференційована залежно від характеру позичальника (фірма, приватна особа, вид діяльності) та від періодичності і розміру грошових надходжень на рахунки підприємства.

Узагальнення кількісних та якісних характеристик позичальника здійснюється за допомогою таких моделей комплексного аналізу: Правило «6С», PARSER, CAMPARI, PARTS, MEMO RISK, система 4FC, Правило «5С» поганих кредитів [18, с. 114]. Ці методики оцінки кредитоспроможності

позичальника стали досить популярними завдяки вдалому поєднанню в них аналізу особистих та ділових якостей клієнта.

Отже, методи, які застосовуються в практиці вітчизняних банків непогано оцінюють фінансові показники, однак є суттєві проблеми з ефективним використанням якісних характеристик позичальника при оцінці його діяльності, які не мають кількісного вираження (характеристика бізнесу, ринкова позиція позичальника, ділова репутація та ін.).

Для здійснення якісної оцінки кредитоспроможності необхідно доцільно використати також аналіз зовнішнього середовища за таких напрямків, як галузевий і конкурентний аналіз. За допомогою цього аналізу можливо визначити рівень кредитного ризику операції при дослідженні запропонованого до кредитування заходу.

Мінімізувати кредитний ризик банку можливо лише на основі комплексного багатофакторного аналізу кредитоспроможності клієнтів банку, з урахуванням позабалансових ризиків, що дозволить створити надійну базу даних для подальшої рейтингової оцінки конкретного позичальника. Також слід зазначити, що банки самостійно встановлюють нормативні значення та відповідні бали для кожного показника залежно від його вагомості (значимості) серед інших показників, що можуть свідчити про найбільшу ймовірність виконання позичальником (контрагентом банку) зобов'язань за кредитними операціями.

Як показує практика, така ймовірність виконання позичальником (контрагентом банку) зобов'язань за кредитними операціями особливо можлива тільки до підняття банками процентної ставки за кредит. І при прийнятті рішення про підвищення процентної ставки за кредит банки вдруге не перераховують кредитоспроможність клієнта, яка не завжди відповідає умовам: що загальна сума утримань з доходу позичальника не повинна перевищувати 50 відсотків його доходу.

Виходячи з вищевикладеного, можна стверджувати, що комерційні банки часто самі створюють ризик щодо неповернення позики клієнтом [20].

Таким чином, проаналізувавши вищезазначені методики оцінки кредитоспроможності позичальника, можна зробити висновок, що не існує єдиної досконалої методики. Кожна з методик має свої переваги та недоліки.

Кредитні операції банків є найбільш прибутковими операціями банку, але і найбільш ризикованими. Тому оцінка кредитоспроможності є важливим фактором, який може мінімізувати кредитний ризик. Але необхідно, щоб інформація за різними методиками та інструментами оцінки кредитоспроможності позичальника точно відображала ризики потенційних втрат.

Висновки до розділу 1

З вищевикладеного можна зробити певні загальні висновки.

1. В літературі відсутній єдиний концептуальний підхід щодо визначення поняття «кредитоспроможність». На нашу думку, кредитоспроможність варто трактувати як спроможність позичальника в повному обсязі розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями виключно в грошовій формі в установлені кредитною угодою терміни.

2. Кредитоспроможність треба розглядати з двох позицій: з позиції позичальника (коли спроможність розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями визначається системою показників) та з позицій кредитора (від рівня кредитоспроможності визначається розмір допустимого кредиту).

3. Кредитоспроможність позичальника є основним критерієм у формуванні кредитних відносин між кредитором і клієнтом. Саме оцінка кредитоспроможності, яку визначають комерційні банки для кожного позичальника, є необхідною умовою укладення кредитної угоди і дає змогу оцінити чинники, які впливатимуть на непогашення позики.

4. Поняття платоспроможності та ліквідності банківської установи є дуже близькими, проте ліквідність є більш місткою: від її ступеня залежить платоспроможність. Ліквідність менш динамічна порівняно з

платоспроможністю, а це відбувається тому, що в міру стабілізації діяльності комерційного банку у нього постійно формується визначена структура активів та джерел коштів, різкі зміни яких порівняно рідкісні. Категорію платоспроможність і ліквідність характеризують як здатність банку виконувати свої фінансові зобов'язання, проте в них є різниця, яка полягає в тому, що платоспроможність передбачає виконання зобов'язань за рахунок власного капіталу, тоді як ліквідність – повне виконання всіх зобов'язань банківської установи.

2 АНАЛІЗ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВ «БЕРДИЧІВСЬКИЙ ПИВОВАРНИЙ ЗАВОД»

2.1 Загальна характеристика ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Бердичівський пивоварний завод» створене згідно з Законами України «Про господарські товариства», «Про підприємства в Україні», «Про цінні папери та фондову біржу» та на базі орендного підприємства «Бердичівський пивзавод» від 13 грудня 1994 року рішенням регіонального відділення Фонду Держмайна України по Житомирській області.

Місцерозташування підприємства: Житомирська обл., місто Бердичів, ВУЛИЦЯ ЄВРОПЕЙСЬКА, будинок 114.

Засновниками товариства є фізичні особи, які набули права власності на акції товариства у процесі притизації, емісії додаткової кількості акцій.

Підприємство в міру своєї потужності задовольняє потреби населення у високоякісному вітчизняному пиві та підвищує культуру його споживання.

Згідно установчих документів предметом діяльності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» є:

- виробництво пива, екстракту хмелю, солоду пивоварного;
- оптова та фірмова торгівля продукцією власного виробництва, а також іншими товарами народного споживання;
- торгівельно-закупівельна та комерційно-посередницька діяльність, відкриття торгових точок;
- кредитно-інвестиційна діяльність;
- ведення зовнішньоекономічної діяльності в порядку встановленому законодавством України.
- Товариство здійснює наступні види діяльності:
- виробничу, збутову, інформаційну, торгово-закупівельну,

комерційну;

- надає посередницькі, маркетингові, лізингові, інформаційні та інші послуги по предмету своєї діяльності.,
- також основою є ведення зовнішньоекономічної діяльності в порядку встановленому законодавством України.

Загальну структуру утворює сукупність всіх виробничих, невиробничих та управлінських підрозділів підприємства.

Органами управління ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» є загальні збори акціонерів; спостережна рада; правління; ревізійна комісія (рис. 2.1).

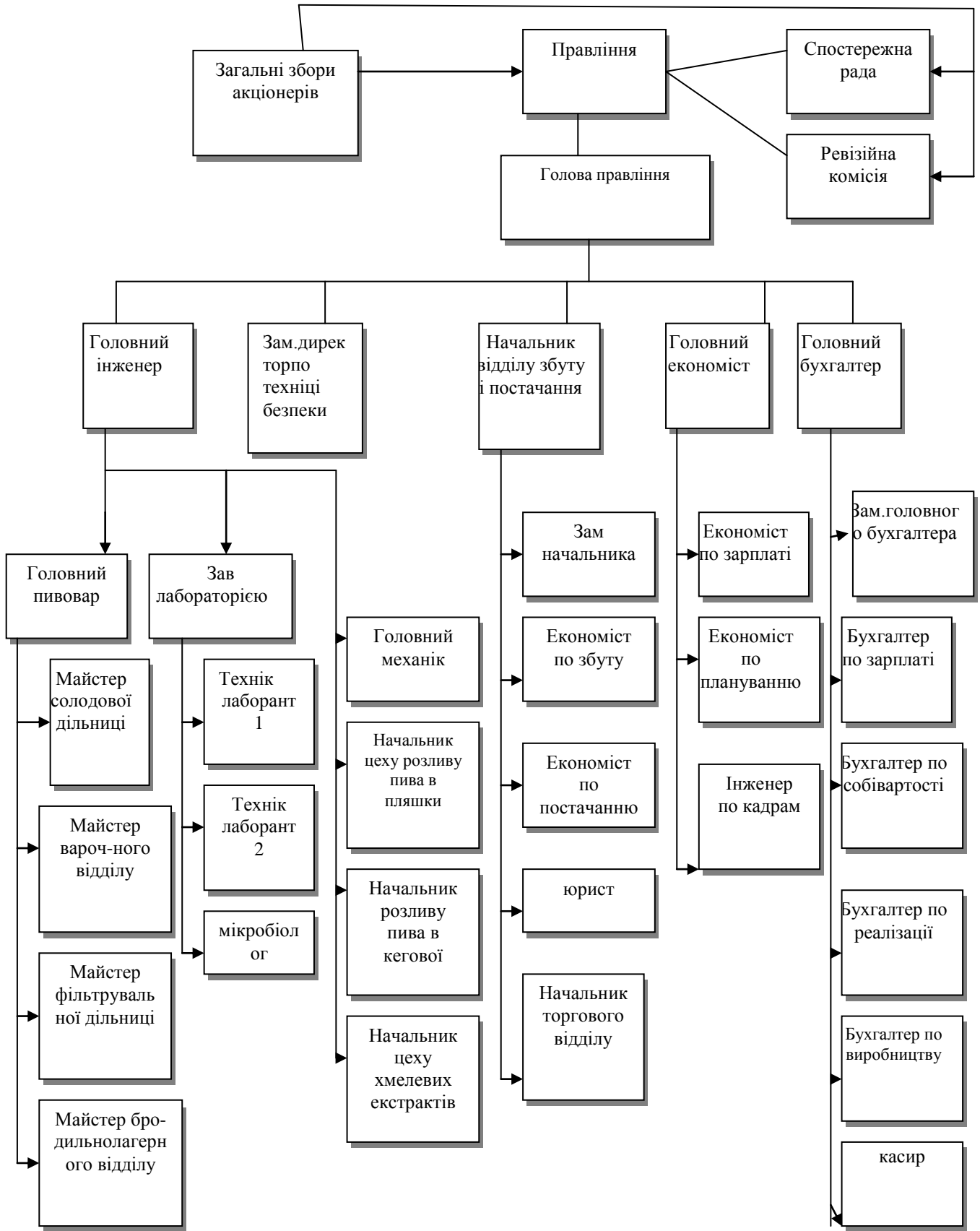
Правління є виконавчим органом товариства і здійснює оперативне керівництво його поточною діяльністю. До складу Правління товариства входять:

- голова Правління,
- перший заступник голови Правління,
- члени Правління.

Голова Правління керує роботою Правління і очолює підприємство. Першим заступником голови Правління є головний інженер. Він займається науково-дослідними та експериментальними роботами, безпосередньо відповідає за удосконалення техніки і технології виробництва. У його обов'язки входить також технічна підготовка та обслуговування виробництва, розробка заходів щодо підвищення якості продукції та дотримання технологічної дисципліни.

Правління є виконавчим органом товариства і здійснює оперативне керівництво його поточною діяльністю. До складу Правління товариства входять:

- голова Правління,
- перший заступник голови Правління,
- члени Правління.

Голова Правління керує роботою Правління і очолює підприємство. Першим заступником голови Правління є головний інженер. Він займається науково-дослідними та експериментальними роботами, безпосередньо відповідає за удосконалення техніки і технології виробництва. У його обов'язки входить також технічна підготовка та обслуговування виробництва, розробка заходів щодо підвищення якості продукції та дотримання технологічної дисципліни.

Постачальницько-збутовою діяльністю займається заступник голови правління по збуту і постачанню. Заступник голови правління по збуту і постачанню здійснює керівництво господарсько-фінансовою діяльністю підприємства по матеріально-технічному забезпеченню, заготівлі і збереженні сировини, збуту продукції, ефективно і раціональне використання матеріальних і фінансових ресурсів. заступник голови правління по збуту і постачанню забезпечує також своєчасне заключення договорів з постачальниками сировини та споживачами продукції підприємства, виконання завдань і обов'язків по поставках продукції (кількості, асортименту, якості строкам).

Економічну службу на підприємстві очолює головний економіст. Він відповідає за організацію планової роботи на підприємстві. Головному економісту підпорядковані відділи, які здійснюють контроль за виконанням планових завдань, проводять аналіз діяльності товариства. Головний економіст також забезпечує:

- проведення робіт по підвищенню економічного результату всіх видів діяльності підприємства,
- своєчасну розробку заходів з ефективного використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів,
- своєчасну розробку заходів з прискорення темпів росту продуктивності праці,
- своєчасну розробку заходів зі зменшення собівартості продукції,

- своєчасну розробку заходів з підвищення рентабельності виробництва,
- своєчасну розробку заходів з усунення втрат і нерациональних витрат.

До функціональних підрозділів належать такі: планово-виробничий відділ, відділ заробітної плати, відділ кадрів, відділ збуту і постачання, бухгалтерія, відділи головного механіка і головного пивовара.

Усі підрозділи ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» функціонують за принципами збалансованої взаємодії для досягнення єдиного результату від діяльності підприємства в цілому (рис. 2.2).

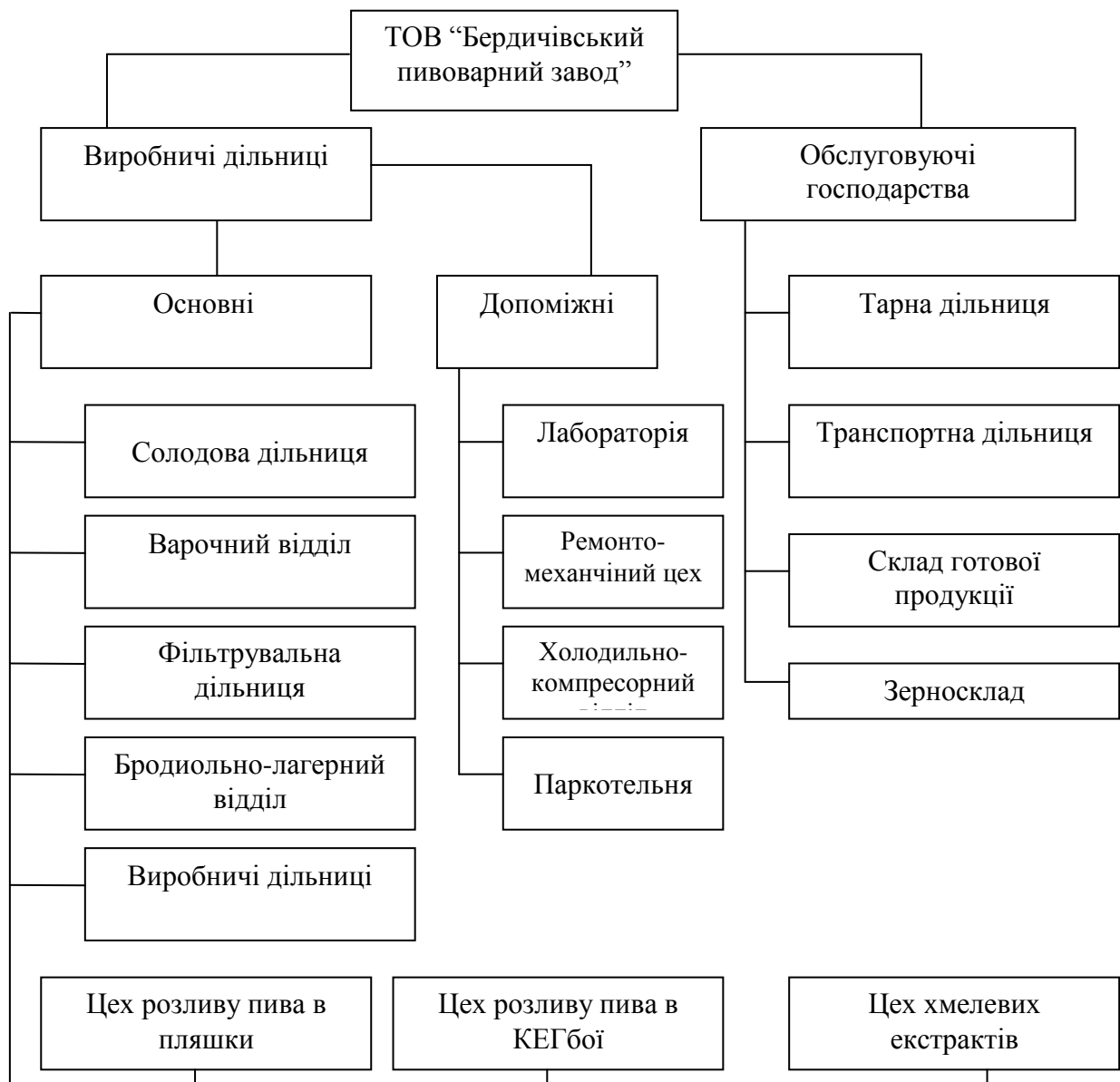

Рисунок 2.2 – Виробнича структура ТОВ «Бердичівський пивоварний

завод»

Існуюча виробнича структура на ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» являє собою змішану виробничу структуру, за якою частина дільниць спеціалізована технологічно, а решта предметно. Технологічно це означає, що дільниці спеціалізуються на виконанні певної частки технологічного процесу або окремої стадії виробничого процесу.

Так, виготовлення пива проходить декілька етапів:

- отримання солоду відбувається в солодовій дільниці;
- приготування сусла – у варочному відділі;
- зброджування і видержку пива проводять у бродильно-лагерному відділі;
- оброблюють пиво у фільтрувальній дільниці;
- розливають в цехах розливу пива.

Ознакою предметної структури є те, що виготовляється тільки пиво в малому асортименті.

Основною продукцією ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» є пиво слабоалкогольний, ячмінно-солодовий напій, наповнений приємною гіркотою, ароматом хмелю, має здатність вспінюватись при наповненні і тривалий час втримувати на поверхні прошарок компактної піни.

Сировиною є ячмінь у вигляді солода, несоложені матеріали, ферментативні препарати, хміль, пивні дріжджі і вода. Ячмінь за складом екстрактивних речовин і рівнем їх зброджуваності більше ніж інші злакові культури придатний для виготовлення пива. Від якості і складу ячменю залежать споживчі властивості і стійкість пива при зберіганні.

Несоложені матеріали застосовують для збільшення екстрактивності і формування смаку. Використовують рисову січку, кукурудзяну крупу, сою, цукор і глюкозу. Рис застосовують з-за високого вмісту крохмалю. Хміль використовують для надання пиву характерного аромату і специфічного гіркуватого смаку і біологічної стійкості при зберіганні. Солевий склад і властивості води відіграють велику роль у формуванні якості пива, тому до

неї пред'являють вимоги по жорсткості.

Сумлінне ставлення до своїх обов'язків спеціалістів дало можливість Бердичівському пивзаводу бути в ряду найкращих виробників пива. Потрібно зважувати на те, що ступінь задоволення потреб ринку характеризує насамперед обсяг товарів певної номенклатури і асортименту як у натуральному так і у вартісному виразі.

Бердичівський пивзавод має досить різний асортимент пива. Кожен сорт має свої відмінні властивості, що задовольняють певну потребу. Зараз Бердичівський пивзавод виготовляє пиво в такому асортименті: Бердичівське хмільне, Гетьманське, Бердичівське оригінальне, Бердичівське темне, Старий Бердичів, Кармеліт.

Конкурентами Бердичівського пива є „Оболонь», „Рогань», „Сармат». Конкуренція проходить не за якісними показниками продукції, а за більшими можливостями пивних гігантів більш сучасно реалізовувати пиво: насиченість торгових точок, які реалізують пиво, сучасним обладнанням.

Стійкість пива пивних гігантів обумовлена не високою його якістю, а його пастеризацією та застосуванням різних консервантів, які шкодять здоров'ю людини.

Зі сторони споживачів пива претензій, рекламацій не було. Контролюючі органи за якісними показниками завжди давали високу оцінку бердичівському пиву.

Основними постачальниками сировини для виготовлення пива є колективні сільськогосподарські підприємства, в яких пивзавод закупав ячмінь для виробництва власного солоду. Проте солоду власного виробництва не достатньо для виготовлення потрібної кількості пива, тому решту готового солоду завод закуповує на Бердичівському та Славутському солодових заводів. Інший важливий компонент для виготовлення пива – хміль – пивзавод закуповує в Укрхміль, а також в КСП. Одним з найважливіших показників якості пива є його стійкість, що звичайно залежить від характеристики сировини.

2.2. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства

Розглянемо основні абсолютні та відносні економічні показники фінансово-господарської діяльності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод», представлені у табл. 2.1., які взяті з фінансової звітності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод», поданої у додатках до бакалаврської дипломної роботи.

Таблиця 2.1 – Основні показники господарської діяльності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» за 2017-2019 роки

Показники	Роки			Відхилення 2019 р. до 2017 р.	
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	+,-	%
1. Чистий дохід, тис. грн.	9550	11909	14791	5241	54,9
2. Валовий прибуток, тис. грн.	2558	2976	3332	774	30,3
3. Операційний прибуток, тис. грн.	1353	997	1272	-81	-5,9
4. Чистий прибуток, тис. грн.	1008	534	814	-194	-19,3
5. Середньооблікова чисельність працівників, чол.	143	143	141	-2,0	-1,4
6. Середньорічна вартість (тис. грн.): необоротних активів;	4140	5153,5	5941,5	801,5	43,5
оборотних активів	3766	3591	3479	-287	-7,6
7. Фондовіддача	2,34	2,45	2,55	0,21	9,0
8. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,08	2,09	2,4	0,32	66,6
9. Продуктивність праці	66,78	84,46	103,4	36,62	54,8
10 Рентабельність господарської діяльності, %	17	9	9	-8	-
11. Рентабельність активів підприємства, %	12	6	9	-3	-
12. Рентабельність власного капіталу, %	13	7	9	-4	-

Як бачимо з табл. 2.1, ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» з кожним роком збільшує обсяги реалізації продукції (за два роки вони зросли на 7312 тис. грн.), що становить 50,1%. Однак чистий прибуток зменшився у 2019 році на 194 тис. грн. в порівнянні з 2017 роком, або на 19,3%. Так само у 2019 р. на досліджуваному підприємстві скоротився рівень рентабельності господарської діяльності на 8%, з 17% у 2017 році до 9% у 2019 році.

Занесемо у табл. 2.2. необхідні дані та проаналізуємо активи ТОВ

«Бердичівський пивоварний завод».

Таблиця 2.2 – Динаміка активів ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» за 2017-2019 рр.

Показники	На 31.12.2017р.		На 31.12.2018 р.		На 31.12.2019 р.		Відхилення 2019 р. до 2017 р.		
	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	(+,-)	(%)	Пунктів структури
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
АКТИВИ									
Незавершене будівництво	348	4,1	641	7,1	155	1,6	-193	-55,5	-2,5
Основні засоби	4075	48,1	4870	54,0	5812	59,1	1737	42,6	11,0
Довгострокові фінансові інвестиції	176	2,1	197	2,2	208	2,1	32	18,2	0
Запаси	2714	32,0	2404	26,7	1915	19,5	-799	-29,4	-12,5
Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги	1123	13,2	857	9,5	1578	16,0	455	40,5	2,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками	12	0,14	19	0,2	13	0,13	1	8,3	-0,01
Інша поточна дебіторська заборгованість	2	0,02	1	0,01	-	0	-2	-100	-0,02
Грошові кошти та їх еквіваленти	27	0,31	22	0,24	150	1,52	123	в 4,6 раз	1,21
Витрати майбутніх періодів	3	0,03	4	0,05	5	0,05	2	71,4	0,02
Разом	8481	100	9015	100	9836	100	1355	15,9	0

Із даних таблиці 2.2 видно, що у 2019 р. ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» збільшив обсяги основних засобів на 1737,3 тис. грн. (42,6%) та зменшив об'єм незавершеного будівництва на 193,7 тис. грн. Фінансові інвестиції підприємства у 2019 р. становили 208,1 тис. грн., що на 32,5 тис. грн. (18,5%) більше за 2017 р.

На підприємстві зростають також оборотні активи. Так, у 2019 р. підприємство наростило свої активи до 9836 тис. грн, що на 1355 тис. грн більше ніж було у 2017 р.

У структурі активів ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» переважають витрати майбутніх періодів, які становлять – 71,4%. Частка оборотних активів у 2019 році в структурі активів підприємства становила 23,3%, а необоротних – 5,3%. Також на ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» знижуються запаси. У 2019 році вони зменшилися на 800 тис. грн. (29,5%) у порівнянні з 2017 р.

Розглянемо зобов'язання ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» на основі даних, поданих у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Зобов'язання ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»

Показники	На 31.12.2017р.		На 31.12.2018р.		На 31.12.2019р.		Відхилення		
	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	(+,-)	(%)	Пунктів структури
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ									
Статутний капітал	197	2,32	197	2,18	197	2,00	0	0	-0,32
Інший додатковий капітал	2038	24,03	2038	22,56	2035	20,69	-3,0	-0,15	-3,34
Резервний капітал	49	0,58	49	0,54	49	0,50	0	0	-0,08
Нерозподілений прибуток	5589	65,9	6123	67,79	6937	70,52	1348	24,12	+4,62
Довгострокові зобов'язання	201	2,37	-	-	-	-	-201	-	-2,37
Кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги	222	2,62	267	2,96	267	2,71	45	20,27	+0,09
Поточні зобов'язання за розрахунками	185	2,18	359	3,97	351	3,57	166	89,73	+1,39
Інші поточні зобов'язання	-	-	-	-	1	0,01	1	-	+0,01
Разом	8481	100	9015	100	9836	100	1355	15,9	-

Із даних табл. 2.3 можна зробити висновок, що у структурі пасивів у 2019 році найбільша частка припадає на власний капітал – 93,72%. Частка поточних зобов'язань становила 6,27%, довгострокових зобов'язань підприємство немає.

На основі звіту про фінансові результати підприємства за 2017 та 2019 роки проаналізуємо доходи ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» від виробничої діяльності (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Структура доходів ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» у 2017 р. та 2019 р.

Види доходів	2017 р.		2019 р.		Відхилення		
	тис. грн.	питома вага,%	тис. грн.	питома вага, %	(+,-)	%	Пунктів структури
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, послуг)	9550	100	14791	99,98	5241	54,88	-0,02
Інші операційні доходи	-	-	3	0,02	3	-	+0,02
Разом:	9550	100	14794	100	5244	54,91	-

З даних таблиці 2.4. можна зробити висновок, що за останні два роки, чистий дохід від реалізації пива, зріс на 5241 тис. грн, або на 54,88%, що свідчить, на нашу думку, про вдалу маркетингову діяльність підприємства. Загальна сума доходів 2019 року в порівнянні з 2017 роком зросла на 5244 тис. грн, або на 54,91%.

Оцінку показників ліквідності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» здійснимо на основі даних табл. 2.5.

Як бачимо з даних табл. 2.5, підприємство є ліквідним. Майже всі показники ліквідності знаходяться в межах нормативу.

Однією із найважливіших характеристик фінансового стану підприємства є його фінансова стабільність, яка пов'язана перш за все від рівня його залежності від кредиторів та інвесторів, а також розміщення його активів та джерел їх формування.

Таблиця 2.5 – Оцінка ліквідності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» за 2017-2019 рр.

Показник	Оцінка показника		Роки			Відхилення 2019р. до 2017р.
	За нормативним значенням	За динамікою	2017	2018	2019	
1	2	3	4	5	6	7
Загальний коефіцієнт покриття (платоспроможності)	>1	збільшення	9,54	5,28	5,93	-3,61
Коефіцієнт швидкої ліквідності	>0,5	збільшення	2,86	1,44	2,82	-0,04
Коефіцієнт незалежної (забезпеченої) ліквідності	>0,5	збільшення	0,09	0,05	0,26	+0,17
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,2	збільшення	0,07	0,03	0,24	+0,17
Частка оборотних активів в загальній сумі активів	за планом	за планом	0,46	0,37	0,37	-0,09
Частка виробничих запасів в оборотних активах	>0,5	збільшення	0,7	0,73	0,52	-0,18

Фінансову стійкість ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» проаналізуємо на основі коефіцієнтів, представлених у табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Оцінка фінансової стійкості ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» за 2017-2019 рр.

№ п/п	Показник	Оцінка показника		Роки			Відхилення 2019 до 2017
		За нормативним значенням	За динамікою	2017	2018	2019	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Коефіцієнт автономії (концентрації власного капіталу)	>0,5	збільшення	0,93	0,93	0,94	0,01
2.	Маневреність робочого капіталу	за планом	за планом	0,78	0,9	0,63	-0,15
3.	Коефіцієнт фінансової залежності	<2,0	зменшення	1,08	1,07	1,07	-0,01
4.	Коефіцієнт маневреності	>0,5	збільшення	0,44	0,32	0,33	-0,11
5.	Коефіцієнт концентрації	<0,5	зменшення	0,07	0,07	0,06	-0,01

	залученого капіталу						

Продовження таблиці 2.6

1	2	3	4	5	6	7	8
6.	Коефіцієнт залучених джерел в необоротних активах	<0,1	зменшення	0,04	0	0	-0,04
7.	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	<0,5	зменшення	0,02	0	0	-0,02
8.	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	<0,2	норматив	0,33	0	0	-0,33
9.	Коефіцієнт поточних зобов'язань	>0,5	збільшення	0,67	1,0	1,0	0,33
10.	Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	<0,5	зменшення	0,08	0,07	0,07	-0,01
11.	Коефіцієнт забезпечення власними коштами	>0,1	збільшення	0,84	0,81	0,81	-0,03
12.	Коефіцієнт фінансової стабільності	>1,0	збільшення	13,0	13,4	14,9	1,9
13.	Коефіцієнт фінансового левериджу	<0,1	зменшення	0,03	0	0	-0,03
14.	Коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом	>0,2	збільшення	1,3	0,9	1,59	0,29

Як видно з даних табл. 2.6, більшість коефіцієнтів підприємства відповідають нормативним значенням, з чого можна зробити висновок, що ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» є фінансово стійким.

Одним із головних вартісних показників ефективності виробництва, який характеризує рівень віддачі активів і ступінь використання капіталу у процесі виробництва є рентабельність. Показники рентабельності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» наведені у таблиці 2.7.

Дані табл. 2.7 свідчать, що рентабельність господарської діяльності підприємства у звітному періоді зменшилась проти минулого періоду на 8 % і становила 9% проти 17% у 2017 р. Рентабельності виручки У 2019 р. склала 6%, проти 12% у 2017 р., тобто також зменшилася на 6%. Усе це свідчить про зниження ефективності господарювання підприємства.

Таблиця 2.7 – Показники рентабельності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» за 2017 – 2019 рр., %

№	Показник	Оцінка показника		Роки			Відхилення 2019 до 2017, +/-
		За норма- тивним значенням	За динамікою	2017	2018	2019	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Рентабельність (прибутковість) основної діяльності	за планом	збільшення	11	9	10	-1
2.	Рентабельність (прибутковість) операційної діяльності	за планом	збільшення	17	9	9	-8
3.	Рентабельність (прибутковість) господарської діяльності	за планом	збільшення	17	9	9	-8
4.	Рентабельність (прибутковість) підприємства	за планом	збільшення	12	5	6	-6
5.	Валова рентабельність (прибутковість) виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	за планом	збільшення	30	25	23	-7
6.	Чиста рентабельність (прибутковість) виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	за планом	збільшення	8	4	5	-3
7.	Рентабельність активів	за планом	збільшення	12	6	9	-3
8.	Загальна економічна рентабельність	за планом	збільшення	20	11	13	-7
9.	Комерційна рентабельність	за планом	збільшення	10	8	9	-1

Отже, у цілому, в порівнянні з 2017 роком, керівництву ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» вдалося у 2019 році покращити такі економічні показники: збільшення валової продукції на 7312 тис. грн. або на 50,1 % за рахунок встановлення нових чанів більшої потужності, нової лінії розливу пива, а також лінії з розливу пива в ПЕТ пляшки ємністю 0,45 л., та

виведення старого обладнання з експлуатації; збільшення фондівіддачі, яка у 2019 році зросла на 9 % порівняно з 2017 р.; збільшення середньорічної вартості необоротних активів збільшилась на 43% за рахунок зменшення ціни на продукцію; підвищення продуктивності праці на 54,8 %.

2.3 Оцінка рівня кредитоспроможності продукції підприємства

Головна мета ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» – задоволення потреб споживачів високоякісним пивом. На підприємстві чітко визначена система цінностей, яка дозволила йому в непростих економічних умовах досягти відносно добрих результатів. Система цінностей розроблялась персоналом шляхом анкетного опитування. Щорічно система цінностей переглядається з залученням персоналу. Впроваджена система цінностей стала невід’ємною частиною загальної культури колективу. На кожному участку рекламується система цінностей, яка прийнята в колективі.

Один раз на місяць проводиться анкетне опитування споживачів продукції, постачальників сировини, персоналу і пенсіонерів підприємства, представників суспільства. В анкеті вивчення задоволеності споживачів поставлені питання, чкі можна бачити у табл. 2.8.

Таблиця 2.8 – Анкета вивчення задоволеності споживачів (при 5 бальній системі, середня)

№ п/п	Запитання	Оцінка
1.	Чи задовільняє Вас якість пива?	4.8
2.	Чи задовільняє Вас асортимент пива?	4.7
3.	Чи задовільняє Вас зовнішній вигляд продукції?	4.66
4.	Чи задовільняє Вас вид тари і упаковки?	4.44
5.	Чи задовільняє Вас цінова політика?	4.47
6.	Чи задовільняє Вас доставка продукції?	2.56
7.	Чи задовільняє Вас реклама продукції?	3.89
8.	Чи задовільняє Вас швидкість і якість оформлення документів та отримання продукції?	4,52
9.	Чи задовільняє Вас інформація про продукцію?	4.5
10.	Чи задовільняє Вас наше ставлення до партнера?	4.86

	<i>Середня оцінка</i>	4,34

Велику увагу підприємство приділяє рекламі. ТОВ „Бердичівський пивоварний завод» організовує рекламну діяльність за такими основними напрямками:

- реклама поштою («директ-мейл»), особисто передані рекламні матеріали, інформаційні листи;
- реклама через пресу – у щотижневиках «Інфо-сервіс», «Земля Бердичівська», «Бердичів-реклама», «Житомирщина»;
- друкована реклама (каталоги, проспекти, буклети), сувеніри.
- нещодавно на ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» почали розповсюджувати плакати з рекламою пива. Також використовується сувенірна упаковка на дві пляшки бердичівського пива. А під час проведення заходу «Свято пива – 2019», розповсюджувались футболки та кепки з рекламою бердичівського пива;
- зовнішня реклама, а саме: розміщення по місту великогабаритних плакатів із написом – «Живи красиво – пий бердичівське пиво!», «Вживайте розумно, вживайте красиво, найкраще у світі – бердичівське пиво!». Ці та багато інших закликів розміщені як у самому місті, так і при в’їзді в місто;
- реклама на транспорті: написи на транспорті можна помітити не тільки в місті Бердичеві, а й на транспортних засобах міста Житомира;
- реклама на місці продажу – це і гарно оформлені вітрини фірмових магазинів, і використання характерного для підприємства зеленого кольору, і великогабаритні вивіски.

Як доказ високої якості пива є участь підприємства в ярмарках та виставках. Брати участь у виставках та ярмарках не лише престижно, але й корисно. Адже це дає можливість показати й оцінити свою продукцію, отримати інформацію про нові досягнення, ознайомитися з тенденціями розвитку, розширити ділові контакти.

ТОВ «Бердичівський пивзавод» щороку представляє свою продукцію

на престижних вітчизняних та закордонних виставках та ярмарках. І скрізь продукція заводу відзначається високою оцінкою, займає призові місця, нагороджується медалями.

Бердичівський пивзавод має досить гарний асортимент пива. Кожен сорт має свої відмінні властивості, що задовільняють певну потребу.

Зараз Бердичівський пивзавод виготовляє пиво в такому асортименті:

- Бердичівське хмільне,
- Гетьманське,
- Бердичівське оригінальне,
- Бердичівське темне ,
- Старий Бердичів,
- Кармеліт,
- Жигулівське.

Пиво, що випускається заводом, виготовляється за оригінальними рецептами із натуральної високоякісної екологічно чистої сировини, та за спеціальною технологією, що включає передові досягнення науки і традиції старих пивоварів. Жоден з сортів бердичівського пива не містить консервантів і є здоровим продуктом харчування, оскільки містить цінні для здоров'я вітаміни, мінеральні речовини та мікроелементи. На кожен сорт пива спеціалісти заводу розробляють технологічні умови, які передбачають, що пиво повинно бути виготовлене у відповідності з вимогами діючих умов по технологічним інструкціям і рецептурам з дотриманням санітарних норм і правил, затверджених у встановленому порядку.

Для виготовлення пива повинні бути застосовані сировина та матеріали дозволені Міністерством охорони здоров'я України, фільтруючі матеріали по ГОСТ. Процедура розробки гарантує, що пиво повинно відповідати очікуванням споживача, інтересам суспільства. Характеристика пива ТОВ «Бердичівський пивзавод» за фізико-хімічними показниками подана у табл. 2.9.

Пиво, яке виготовляється на заводі, приймається лабораторією

за результатами хімічних аналізів та органолептичної оцінки. Лабораторією відбираються проби пляшкового та ємкісного пива для визначення показників (алкоголь, екстракт, кислотність, колір, вміст вуглекислоти) за стандартними методами. Процедура розробки гарантує високу якість. На зовнішній вигляд пиво повинно бути прозорим, без сторонніх домішків та осаду. Смак і аромат пива повинен бути характерним для кожного сорту.

Таблиця 2.9 – Характеристика пива ТОВ «Бердичівський пивзавод» за фізико-хімічними показниками

Показники	Алкоголь в %, не менше	Масова частка сухих речовин в початковому суслі, в %, не менше	Енергетична цінність, на 100 гр. пива, в Ккал	Термін зберігання, в сутках, не менше	Смакові якості пива
Гетьманське	3,4	12	46	14	М'який солодовий смак із слабо вираженою хмелевою гіркотою і ароматом солоду
Бердичівське темне	2,9	11	38	12	М'який приємний солодовий смак з помірною хмелевою гіркотою
Бердичівське хмільне	3,0	11	42	12	М'який солодовий смак з приємною хмелевою гіркотою
Бердичівське оригінальне	4,0	14	50	14	Хмелева гіркота та аромат з тонким смаком солоду
Старий Бердичів	4,3	13	50	14	М'який солодовий смак з приємною хмелевою гіркотою
Кармеліт	3,0	11,5	42	12	Солодовий смак з хмелевою гіркотою.
Жигулівське	3,5	11,0	42	12	Смак солоду і хмільної гіркоти

Одним з найважливіших показників якості пива є його стійкість. Вона визначається кількістю днів, на протязі яких якість пива залишається незмінною і пиво не мутніє. Гарантійний термін від дня виготовлення бердичівського пива становить від 12 діб до 14 діб, в залежності від сорту пива. Дріжджі, що застосовуються для виготовлення пива, багаті на білок та вітаміни групи В. Фолієва кислота, яка входить в склад вітамінів, має важливе значення в процесі кровотворення. При пастеризації пива вітаміни втрачають свої властивості і знижується корисність пива.

Висновки до розділу 2

1. Як показав проведений у другому розділі аналіз, керівництву ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» вдалося у 2019 році покращити у порівнянні з переднім періодом такі економічні показники:

- збільшення валової продукції акціонерного товариства на 7312 тис. грн. або на 50,1 % за рахунок встановлення нових чанів більшої потужності, нової лінії розливу пива, а також лінії з розливу пива в ПЕТ пляшки ємністю 0,45 л., та виведення старого обладнання з експлуатації;

- збільшення фондівіддачі, яка у 2019 році зросла на 9 % порівняно з 2017 р.

- збільшення середньорічної вартості необоротних активів збільшилась на 43% за рахунок зменшення ціни на продукцію акціонерного товариства;

- підвищення продуктивності праці на 54,8 %.

2. ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» у 2019 році отримало прибуток. Попит на продукцію підприємства є стабільним, оскільки воно має багато постійних точок збуту товару на ринок.

3. ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» випускає продукцію, що є конкурентоспроможною на ринку, що засвідчується суспільною потребою, формами і методами торгівлі, рекламою, умовами та строками поставок, розрахунків за сировину. Продукція Бердичівського пивоварного заводу має

кращі смакові якості ніж продукція багатьох інших виробників. Усі сорти пива, що випускає завод «живе», без консервантів і ГМО.

4. За результатами аналізу економічного стану ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» можна зробити висновок, що в цілому виробництво різних сортів пива на даний час є економічно вигідним. Підприємство отримує прибуток. Попит на продукцію підприємства є стабільним, оскільки підприємство має багато постійних точок збуту товару на ринок.

З ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

У зв'язку із початком інтеграційних процесів національної економіки в європейський та світовий простір проблема підвищення кредитоспроможності вітчизняних підприємств стає особливо актуальною. При цьому виникає цілий комплекс проблем, які належить вирішити, щоб забезпечити конкурентоспроможність підприємства на європейському ринку.

У зв'язку з цим ми пропонуємо методику визначення комплексного інтегрального показника що визначає рівень кредитоспроможності та конкурентоспроможності підприємств харчової промисловості.

Застосування єдиного інтегрального показника, який би у своїй величині відобразив усю сукупність або ж найбільш вагомих показників і груп показників, і реальний рівень конкурентоспроможності – об'єктивна вимога часу.

В своєму дослідженні ми виходимо із того положення, що методи і показники кредитоспроможності та конкурентоспроможності визначаються певною дією чинників, що характеризують особливості виробничого процесу. Це ті чинники, що реалізуються через певну систему відносин, які формуються в межах окремого підприємства, а також з боку інвесторів, фінансових органів і нарешті покупців, які визначають ту чи іншу частку продукції підприємства на ринку.

Для розрахунку інтегрального показника кредитоспроможності та конкурентоспроможності використаємо умовні дані роботи 3-х підприємств єдиної галузі, і розбудуємо модель, що відобразить процес визначення єдиного показника. Нижче наведемо методику розрахунку єдиного інтегрального показника на прикладі трьох підприємств:

- 1) Бердичівський пивзавод [П-1],
- 2) ПАТ «Оболонь» [П-2],

3) ПРАТ «Рогань» [П-3].

На прикладі вищеперахованих підприємств можна реально відобразити реальний рівень конкурентоспроможності підприємств, що конкурують на ринку виробництва однотипної діяльності та реалізації продукції.

Інтегральний показник отримаємо шляхом комплексної оцінки показників економічної та фінансової діяльності підприємства [21].

Усю сукупність низхідних показників поділимо на дві групи:

- 1) показники, що піддаються числовим вимірам
- 2) показники якісні, тобто такі, які не піддаються числовим вимірам, але мають набути певних оцінок в порівнянні з аналогічними показниками інших підприємств.

Перша, і друга групи показників мають бути стандартизовані, тобто приведені до розгляду таких, що піддаються порівнянню.

До першої групи оціночних показників, що піддаються порівнянню віднесемо: показники в найбільшій мірі визначають результати фінансової та економічної діяльності підприємства. Це, зокрема, показники: ліквідності, фінансової незалежності, фінансової стійкості, фінансової автономії, оборотності, рентабельності реалізованої продукції, оборотності дебіторської і кредиторської і кредиторської заборгованості та ін.

Побудова моделі полягає у застосуванні певного алгоритму, який відображає зв'язок досліджуваного показника (y) і чинників $\{x_1, x_2, \dots, x_n\}$, що визначають його величину за формулою 1:

$$y = f(x_1, x_2, \dots, x_n) \quad (3.1)$$

Далі визначимо базу кількісних і якісних показників, які забезпечать отримання кінцевого результату – інтегрального показника. Розрахунок здійснимо за першою і другою групами показників з послідуочим поєднанням їх в один – інтегральний показник, шляхом побудови таблиць та використання фінансових коефіцієнтів.

У табл. 3.1 здійснено розрахунок стандартизованих показників трьох

умовно-порівняльних підприємств, прийнявши за основу їх нормативне і можливе фактичне значення.

Таблиця 3.1 – Розрахунок показників фінансової та економічної діяльності підприємств

Оцінка Коефіцієнт	Нормативне значення коефіцієнтів	Фактичне значення коефіцієнтів			Коефіцієнт вагомості	Стандартизовані показники		
		P_1	P_2	P_3		P_1	P_2	P_3
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2 і більше	0,31	0,2	0,27	5	1,55	1,0	1,35
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,5 і більше	0,53	0,55	0,58	15	7,95	8,25	8,7
Коефіцієнт загальної ліквідності	1 і більше	1,4	1,8	1,0	20	28,0	36,0	20,0
Коефіцієнт фінансової незалежності	1 і більше	0,8	1,1	1,0	15	12,0	16,5	15,0
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,6 і більше	0,5	0,75	0,6	15	7,5	11,25	9,0
Коефіцієнт фінансової автономії	0,2 і більше	0,2	0,23	0,31	5	1,0	1,15	1,55
Оборотність продукції	1 і більше	0,98	0,88	1,0	3	2,94	2,64	3,0
Рентабельність реалізованої продукції	0,2 і більше	0,13	0,18	0,11	8	1,04	1,44	0,88
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	1 – 2	1,5	2,2	1,7	11	16,5	24,2	18,7
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	1 – 2	1,1	0,8	2,4	3	3,3	2,4	7,2

Нормативне значення коефіцієнтів (1 група показників) відомі і широко застосовуються в аналітичній роботі та практичній діяльності підприємств.

Це зокрема відмічені нами коефіцієнти:

- абсолютної ліквідності $K_{ал}$;
- швидкої ліквідності $K_{шл}$;

- загальної ліквідності K_{zl} ;
- фінансової незалежності K_{fn} ;
- фінансової стійкості K_{fc} ;
- фінансової автономії K_{fa} ;
- оборотності продукції K_o ;
- рентабельності реалізованої продукції K_p ;
- оборотності дебіторської заборгованості;
- оборотності кредиторської заборгованості.

Обрані для аналізу коефіцієнти мають різносторонню направленість і в достатній мірі можуть відобразити результати фінансово-господарської та економічної діяльності підприємства.

Нормативні значення коефіцієнтів вносяться в табл. 3.1 (кол. 2). Фактичні значення – в кол.: 3 (підприємство 1), 4 (підприємство 2) і 5 (підприємство 3). Врахуємо і той факт, що кожен із отриманих показників в неоднаковій мірі впливає на кінцевий результат діяльності підприємства, а тому застосуємо коефіцієнт вагомості для кожного з них (кол. 6, табл. 3.1).

Для визначення показника вагомості із числа провідних економічних, фінансових та інженерно-технічних працівників, створюються групи експертів, які наділяють кожен з показників певною мірою впливу на кінцевий результат за формулою:

$$K_i = \frac{B_i}{\sum_{i=1}^n B_i}, \quad (3.2)$$

де K_i – значення коефіцієнта ваги кожного показника; B_i – середньоарифметичне значення бальної оцінки показника експертами; n – кількість показників в групі.

Наступним етапом є стандартизація показників з урахуванням коефіцієнтів вагомості.

Стандартизація – процес приведення різнойменних показників до їх порівняльності і чисельної співставимості, здійснимо за формулою [22]:

$$x_{ij} = \frac{M_{ij}}{NormM_{ij}} KQ, \quad (3.3)$$

де x_{ij} – стандартизоване значення показника того чи іншого підприємства;

M_{ij} – абсолютне значення порівняльних показників інших підприємств;

KQ – вагові коефіцієнти по відношенню до різних показників що аналізуються;

$NormM_{ij}$ – нормативне (оптимальне) значення того чи іншого показника.

Для показників, зростання яких характеризує негативну тенденцію, розрахунок стандартизованого показника здійсимо за формулою [22]:

$$x_{ij} = \frac{1 - M_{ij}}{NormM_{ij}} \quad (3.4)$$

Застосування формули (3.4) надасть змогу створити ситуацію, при якій зниження числового значення негативного показника забезпечить зростання стандартизованого.

Отримані розраховані за формулою (3.2) коефіцієнти вагомості занесені в кол. 6 табл. 3.1. А розраховані за формулою (3.3) порівнювальні показники занесені у кол. 7, 8, 9 табл. 3.1. Отримані бали підсумовуємо по кожному із підприємств.

Отже, найбільшу кількість балів має підприємство 2 (104,83 бали), на другому місці – підприємство 3 – 85,38 бали, на третьому місці – підприємство 1 – 81,78 бали.

Отримані бали за системою показників економічної діяльності можуть бути відправними при визначенні конкурентоспроможності підприємства. Однак доцільно врахувати і другу групу показників – якісні показники, які не можуть набути числових значень, а також і таких, числові параметри яких неоднозначно впливають на кінцеві показники діяльності підприємства.

Для набуття показниками, що не піддаються прямому кількісному обчисленню, чи такими, що неоднозначно впливають на результати економічної діяльності підприємства, побудуємо табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Шкала перетворень якісних показників у кількісні

Якісна оцінка	Кількісна оцінка (в балах)
Показник підприємства перевищує показники обох підприємств	4
Показник підприємства перевищує показник одного із підприємств і дорівнює показнику іншого підприємства	3
Показник підприємства перевищує показник одного із підприємств і менше одного показника іншого підприємства	2
Показники підприємства збігаються із показниками інших підприємств	2,5
Показник підприємства менше показника одного із підприємств і більше одного показника іншого підприємства	1,5
Показник підприємства менше показника одного із підприємств і дорівнює одному показнику іншого підприємства	1
Показник підприємства менше показників обох інших підприємств	0,5

Кожен із прийнятих до розрахунку якісних показників таблиці 3.2 наділяється певною кількістю балів, виходячи з важливості показника і міри його впливу на результати економічної та фінансової діяльності підприємства. При цьому для всіх трьох підприємств, що аналізуються, можуть бути застосовані однакові критерії оцінок переходу якісних показників у кількісні, враховуючи те, що усі такі підприємства функціонують в одній галузі.

Отримані в таблиці 3.2 критеріальні оцінки використаємо для розрахунку кількості балів по кожному із підприємств за визначеними нами якісними показниками, наділивши їх показниками вагомості (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Бальна оцінка якісних показників

Показники	Бальна оцінка показників			Вагомий коефіцієнт	Сума зважених балів		
	P_1	P_2	P_3		P_1	P_2	P_3
1	2	3	4	5	6	7	8
Якість	0,5	4	1,5	10	5	40	15
Маркетинг	1	2	3	15	15	30	45
Підготовка персоналу	3	3	0,5	6	18	18	3

Продовження таблиці 3.3

1	2	3	4	5	6	7	8
Система управління	2,5	2,5	2,5	7	17,5	17,5	17,5
Витрати на одиницю товару	2	2	0,5	2	4	4	1
Стан екології та екологічної безпеки	2,5	2,5	4	15	37,5	37,5	60
Рівень інвестицій	0,5	4	1,5	5	2,5	20	7,5
Потенційні можливості обладнання	4	3	0,5	20	80	60	10
Інновації	4	2	0,5	10	40	20	5
Експортно-імпортні можливості	2	0,5	4	10	20	10	40
Всього	22,0	25,5	16,5	100	239,5	257,0	204,0

Отримані в табл. 3.2 і 3.3 результати бальних оцінок занесемо в табл. 3.4 та розрахуємо інтегральний показник.

Таблиця 3.4 – Розрахунок інтегрального показника фінансово-господарської діяльності підприємства

№ п/п	Назва показника	Набрані бали		
		P_1	P_2	P_3
1	Зважені показники фінансово-господарської діяльності	81,78	104,88	85,38
2	Зважені якісні показники	239,5	257,0	204,0
3	Всього балів	321,28	361,88	289,38
4	Інтегральний показник	253,08	277,58	222,1

Отже, у табл. 3.4 наведені результати бальних оцінок трьох порівняльних підприємств, як результат (сума) показників, що характеризують фінансово-господарську діяльність і діяльність, що не піддається прямому кількісному обчисленню.

Для обчислення величини середнього інтегрального показника скористаємось формулою:

$$R_{jn} = \sqrt[n]{x_{1,jn} + x_{2,jn} + x_{3,jn} \dots + x_{njn}} \quad (3.5)$$

де R_{jn} – середньозважена величина показників того чи іншого підприємства; $x_1, x_2, x_3 \dots x_n$ – показники діяльності того чи іншого (j-го) підприємства, що мають числове значення; n – кількість показників, що зважуються.

Виходячи із формули (3.5) і табл. 3.4, визначимо формули розрахунку середнього балу для усіх трьох підприємств.

Для підприємства 1:

$$R_{j_1} = \sqrt[2]{x_{1j_1}^2 + x_{2j_1}^2} \quad (3.6)$$

Для підприємства 2:

$$R_{j_2} = \sqrt[2]{x_{1j_2}^2 + x_{2j_2}^2} \quad (3.7)$$

Для підприємства 3:

$$R_{j_3} = \sqrt[2]{x_{1j_3}^2 + x_{2j_3}^2} \quad (3.8)$$

Підставимо числові дані табл. 3.4 у формули (3.4), (3.5), (3.6) та знайдемо інтегрований показник кожного із підприємств:

$$R_{j_1} = \sqrt[2]{1,78^2 + 139,5^2} = 253,08$$

$$R_{j_2} = \sqrt[2]{104,88^2 + 157,0^2} = 277,58$$

$$R_{j_3} = \sqrt[2]{15,38^2 + 104,0^2} = 221,1$$

Занесемо отримані результати в табл. 3.5 та проаналізуємо їх.

Таблиця 3.5 – Рейтингова шкала для визначення конкурентоспроможності підприємства

Значення інтегрального рейтингового показника (бали)	Рівень конкурентоспроможності
– понад 270	високий
– від 250 до 270	середній
– від 220 до 250	низький
– менше 220	неконкурентоспроможне

Як показують цифрові дані (табл. 3. 4), найбільшу кількість балів за

результатами фінансово-господарської діяльності та якісних показників набрало підприємство 2, на другому місці – підприємство 1, на третьому місці підприємство 3.

Отже, як видно з табл. 3.5, найбільш конкурентоспроможним є підприємство 2, підприємство 1 має середній рівень конкурентоспроможності, а підприємство 3 – неконкурентоспроможне.

Увесь алгоритм розрахунку інтегрального показника занесемо у табл. 3.6 і отримаємо модель розрахунку інтегрального показника конкурентоспроможності.

Таблиця 3.6 – Модель оцінки розрахунку інтегрального показника конкурентоспроможності підприємств

Показники M_i	Підприємства j				Норматив ($Norm$)	Показник вагомості (K)	Стандартизовані показники			
							x_1	x_2	x_3	x_4
M_1	M_{1j_1}	M_{1j_2}	M_{1j_3}	M_{1j_n}	N_1	K_{e_1}	x_{1j_1}	x_{1j_2}	x_{1j_3}	x_{1j_n}
M_2	M_{2j_1}	M_{2j_2}	M_{2j_3}	M_{2j_n}	N_2	K_{e_2}	x_{2j_1}	x_{2j_2}	x_{2j_3}	x_{2j_n}
M_3	M_{3j_1}	M_{3j_2}	M_{3j_3}	M_{3j_n}	N_3	K_{e_3}	x_{3j_1}	x_{3j_2}	x_{3j_3}	x_{3j_n}
КВАДРАНТ I					КВАДРАНТ II		КВАДРАНТ III			
M_n	M_{nj_1}	M_{nj_2}	M_{nj_3}	M_{nj_n}	N_n	K_{e_n}	x_{nj_1}	x_{nj_2}	x_{nj_3}	x_{nj_n}
					Кількість балів R		R_{j_1}	R_{j_2}	R_{j_3}	R_{j_n}
					Місце кількості					
					КВАДРАНТ IV					

Запропоновані у роботі алгоритми і побудова моделі визначення конкурентоспроможності забезпечують елементи цілісності, зрозумілості, простоти та послідовності розрахунку рівня конкурентоспроможності.

Наведена методика визначення рівня конкурентоспроможності і підприємств може бути використана підприємствами будь-якої галузі, оскільки побудована на використанні даних статистичної звітності, що відповідає системі Національних і Міжнародних Стандартів бухгалтерського обліку.

Висока конкурентоспроможність підприємства буде досягнута тільки

тоді, коли всі елементи цілої системи будуть взаємопов'язані. Щоб забезпечити високу конкурентоспроможність ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» треба вирішити цілу низку завдань, зокрема:

- дослідити потреби споживачів;
- проаналізувати розвиток споживачів;
- оцінити поведінку та можливості конкурентів;
- дослідити розвиток ринку, середовище;
- виготовлення особового товару.

Якщо аналізувати конкурентне середовище на ринку, можна визначити ряд чинників, які впливають на ставлення покупців до підприємства та його продукції.

Усі чинники можна розділити на дві основні групи: зовнішні та внутрішні. Зовнішні чинники визначаються ринковою ситуацією на зовнішньому середовищі і їх виникнення не залежить від діяльності підприємств. Внутрішні чинники та їх прояв цілком залежить від функціонування підприємства та його системи управління. Усі чинники будуть додатковою конкурентною перевагою тільки тоді, коли будуть здійснювати позитивний вплив на господарську діяльність підприємства. Ті чинники, що збільшують конкурентоспроможність та якість продукції керівництво ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» має активно використовувати.

Для того щоб покращити якість і конкурентоспроможність продукції ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» пропонується ввести пробний варіант нового, пастеризованого пива (табл. 3.7)

Таблиця 3.7 – Проект створення нового сорту пива на ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»

Показники	Кількість	Ціна, грн.	Сума, грн.
1	2	3	4
1.Капітальні витрати:			

• вартість обладнання	1	158400	158400
• транспортні витрати			12000

Продовження таблиці 3.7

1	2	3	4
• витрати на монтаж обладнання			15840
• запуско-налагоджувальні витрати			8000
• інші			4000
всього			198240
2. Собівартість продукції:			
Собівартість всього: з ПДВ			31878
без ПДВ			22144
3. Доходи від реалізації продукції в т.ч. ПДВ	68437 л	12,2	160011,4 13915,2
4. Податки:			
• ПДВ			13915,2
• Акцизний податок			7391,6
• податок з прибутку			4472,0
5. Прибуток, що залишається на підприємстві			134232,6
6. Термін окупності проекту, років			3,3

Із наведених в табл. 3.7 даних зробимо розрахунок показників для оцінки очікуваних інвестицій за проектом. Дані зведемо до табл. 3.8.

Таблиця 3.8 – Розрахунок показників по проекту створення бізнес-моделі

	Вигоди грн.	Витрати грн.	Коеф. дисконтування, q = 30%	Грошовий потік, грн.	Дисконтний грошовий потік, грн.	Кумулятивний грошовий потік, грн.
1	-	198240	0,769	-198240	-38111,64	-194428,36
2	134232,6	-	0,592	+134232,6	+19866,42	-114366,18
3	134232,6	-	0,455	+134232,6	+15268,96	-13846,36
4	134232,6	-	0,349	+134232,6	+11711,79	+122520,81
5	134232,6	-	0,269	+134232,6	+9027,14	+125205,46
Всього:	671163,0	198240	-	472923,0	+17762,67	

Коефіцієнт дисконтування визначаємо за формулою:

$$K_{oi} = \frac{1}{(1+g)^i}, \quad (3.9)$$

де g – ставка дисконтування.

Використовуючи формулу (3.9), знаходимо коефіцієнт дисконтування

для кожного року:

$$K_1 = \frac{1}{(1+0,3)^1} = 0,769$$

$$K_2 = \frac{1}{(1+0,3)^2} = 0,592$$

$$K_3 = \frac{1}{(1+0,3)^3} = 0,455$$

$$K_4 = \frac{1}{(1+0,3)^4} = 0,349$$

$$K_5 = \frac{1}{(1+0,3)^5} = 0,269$$

Перший рік результати діяльності будуть рівними нулю, а в наступні роки становитимуть 134232,6 грн.

Загальна сума чистого приведеного доходу за 5 років впровадження та експлуатації нової лінії становить +17762,67 грн.

Інвестиційний процес являє собою регулярні (однакові кожного року) чисті грошові потоки.

Визначимо період окупності інвестиційного проекту за формулою (3.10):

$$\text{---}, \quad (3.10)$$

де j – кількість часових періодів, який передує часовому періоду, в якому буде повністю окуплено витрати; C_j - витрати, які необхідно окупити в періоді j ; B_{j+1} – вигоди, які надійдуть в наступному періоді.

Тоді маємо:

$$\text{---} = 3,3 \text{ років}$$

Визначимо індекс рентабельності (PI) інвестиційного проекту, який характеризує, рівень чистого грошового потоку, що припадає на одиницю інвестиційних витрат.

Індекс рентабельності являє собою відношення продисконтованих

(приведених) чистих грошових потоків від інвестиційного проекту до продисконтованих (приведених на ту ж саму дату) інвестиційних видатків.

$$\text{Рентаб. інвестицій} = \frac{\text{Чиста приведена вартість}}{\text{Витрати за проектом}}, \quad (3.11)$$

Тоді маємо:

Отже, рентабельність інвестицій становить 3,39. Це значить, що проект є ефективним і його можна впроваджувати.

Висновок до розділу 3

Отже, нами запропоновано алгоритми і побудова моделі визначення кредитоспроможності та конкурентоспроможності, які відповідають вимогам цілісності, зрозумілості, простоти та послідовності розрахунку рівня кредитоспроможності та конкурентоспроможності.

Наведена методика визначення рівня конкурентоспроможності і підприємств може бути використана підприємствами харчової галузі, оскільки побудована на використанні даних статистичної звітності, що відповідає системі Національних і Міжнародних Стандартів бухгалтерського обліку.

Кількість показників, що використовуються для отримання комплексного, інтегрального показника конкурентоспроможності можуть бути різними і визначаються рівнем розвитку ринкових відносин та галузевими особливостями виробництва і реалізації товарів.

Нами запропоновано впровадження на ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» інвестиційного проекту з оновлення технологічного обладнання, що дасть змогу збільшити обсяги виробництва пива. Запропонований проект потребує невеликих для даного підприємства

інвестицій, тому строк окупності даної пропозиції є незначний. В цілому проект можна назвати рекомендованим для впровадження.

ВИСНОВКИ

Зробимо загальні висновки на основі реалізованих теоретико-методологічних підстав управління корпоративним кредитом.

1. Кредитоспроможність - це здатність позичальника сплатити весь свій борг готівкою в межах кредитного договору. Кредитоспроможність розглядається з двох позицій: перспективи позичальника (коли його здатність сплачувати свою заборгованість визначається системою показників) та перспективою позикодавця (коли рівень кредиту визначається розміром прийняттого кредиту).

2. Кредитоспроможність позичальника є головним критерієм формування кредитних відносин між позикодавцем та замовником. Це оцінка кредиту, яка визначається комерційним банком для кожного позичальника, яка є необхідною умовою для укладення кредитної угоди, а також фактором, що впливає на невиконання позики.

3. Категорії платоспроможності та ліквідності характеризуються здатністю банку виконувати свої фінансові зобов'язання, але ліквідність - повне виконання всіх зобов'язань, але платоспроможність передбачає виконання зобов'язань капіталом. Є різниця. Хоча поняття платоспроможності та ліквідності для банківських установ дуже близькі, але ліквідність є більшою спроможністю. Платоспроможність залежить від ступеня ліквідності. Ліквідність менш динамічна, ніж платоспроможність. Це тому, що в міру стабілізації діяльності комерційних банків вони постійно формують структуру постійних активів та джерел фінансування.

4. В результаті аналізу індексу ТОВ «Белдїтьєвський пивоварний завод» щодо фінансів та економіки було встановлено, що компанія є високоприбутковою, високоліквідною та надійною (платоспроможною). Зокрема, компанія у 2019 році змогла покращити наступні економічні показники своєї діяльності порівняно з попереднім періодом.

Приріст загальної продукції корпорації на 7,312 тис. грн. Або 50,1% за

рахунок встановлення нового резервуару з більшою місткістю, нової лінії для розливу пива та лінії для розливу пива у ПЕТ-пляшки ємністю 0,45 літра та усунення старого обладнання.

Збільшення фондівіддачі, яка у 2019 році зросла на 9 % порівняно з 2017 р.

Зниження ціни на продукцію ТОВ «Белдільєвський пивоварний завод» збільшило середньорічну вартість основних фондів на 43%.

Продуктивність праці збільшилася на 54,8%.

5. ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» отримало прибуток у 2019 році. Попит на продукцію компанії стабільний, і вона має багато постійних каналів збуту на ринку. На основі аналізу економічного становища компанії можна зробити загальний висновок, що виробництво різних сортів пива в даний час є економічно вигідним. У компанії багато постійних дистриб'юторів на ринку, тому попит на її продукцію стабільний.

6. Запропоновано здійснити інвестиційний проект у ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» щодо модернізації технічного обладнання для збільшення виробництва пива. Пропонований проект вимагає невеликих інвестицій у компанію, тому термін окупності цієї пропозиції короткий. Загалом, проект рекомендується для реалізації.

7. Також було запропоновано, як визначити комплексний інтегрований показник, що визначає рівень кредитоспроможності та конкурентоспроможності харчової промисловості, який у своїй величині відобразив усю сукупність найбільш вагомих груп показників.

11. Основними шляхами підвищення кредитоспроможності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» є:

- впровадження системи кредитного моніторингу;
- постійне здійснення контролю за розрахунками з боржниками. Це включає: аналіз списку боржників; оцінку реальної вартості існуючої заборгованості, управління співвідношенням борг-борг; визначення строків розрахунків; оцінку та реалізація факторингу та

клірингу;

- застосування системи знижок. В результаті компанія може отримати додатковий прибуток;
- продаж невикористаного комплексу нерухомості.
- впровадження нормування ліквідних активів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Рудченко І.В. Кредитоспроможність позичальників як критерій формування кредитних відносин / І.В. Рудченко // Держава та регіони. - 2008. - № 5.-С.162-166.
2. Лагутін В.Д. Кредитування: теорія і практика: Навч. посіб. / В.Д. Лагутін. - К.: Т-во "Знання", КОО, 2000. – 215с.
3. Галасюк В. Оцінка кредитоспроможності позичальників: що оцінюємо? / В. Галасюк, В. Галасюк // Вісник НБУ. – травень. – 2001. С.54-56.
4. Горицкая Н.Г. Бухгалтерский учет и финансовый анализ: практическое пособие / Н.Г. Горицкая. – К.: ООО Редакция газеты «Бухгалтерия. Налоги. Бизнес», 2001. – 288 с.
5. Онисько С. М. Фінанси підприємств. Підручник для студентів вищих закладів освіти / С.М. Онисько, П.М. Марич. – Львів: «Магнолія Плюс», 2004. – 367с.
6. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку: навч. посіб. / Л.О. Примостка. - К.: КНЕУ, 1999. – 280 с.
7. Версаль Н.І. Теорія кредиту: навч. посіб./ Н.І. Версаль, Т.В. Дорошенко. - К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 483 с.
8. Васюренко О.В. Банківські операції: навч.посіб. / О. Васюренко. – [5-те вид., перероб., і доп.]. - К.: Знання, 2006. – 311 с.
9. Гладких Д. Основні тенденції розвитку кредитного ринку в Україні, або колективний портрет українського позичальника / Д. Гладких // Вісник НБУ. – 2006. - №9. – с.50.
- 10.Гроші та кредит: Підручник / За заг. ред М. І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2001. – 602 с.
- 11.Єпіфанов А. О. Методологічні складові ефективного розвитку банківського сектору економіки України : монографія / А. О. Єпіфанов. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. – 417 с.
- 12.Костерина Т. М. Банковское дело : учебно-практическое пособие /

- Т.М. Костерина. – М. : ЕАОИ, 2009. – 360 с.
- 13.Бондар Є. М. Співвідношення ліквідності та платоспроможності комерційних банків / Є. М. Бондар // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2011. – Вип. 95(2). – С. 78-79.
 - 14.Положення про економічні нормативи регулювання діяльності комерційних банків : постанова Правління НБУ від 21.12.1993 р. №114. – [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0114500-93>.
 - 15.Бондар Є. М. Співвідношення ліквідності та платоспроможності комерційних банків / Є. М. Бондар // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2011. – Вип. 95(2). – С. 78-79.
 - 16.Калачиков О. В. Автоматизація процесу оцінки кредитоспроможності підприємства / О.В. Калачиков // Фінанси України. – 2006. - №5. – с.54.
 - 17.Андрушків Т. Проблеми оцінки кредитоспроможності позичальників в управлінні кредитним ризиком банку / Т. Андрушків // Світ фінансів. – 2008. – № 2(15) – С. 113-118.
 - 18.Бордюг В.В. Теоретичні основи оцінки кредитоспроможності позичальника банку / В.В. Бордюг // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. - 2008. – № 3. – С. 112-115.
 - 19.Остафіль О. Комплексна оцінка кредитоспроможності позичальника як інструмент управління кредитним ризиком банку / О. Остафіль, М. Рубаха // Формування ринкової економіки в Україні. - 2009. - № 19. – С. 387–396.
 - 20.Кравченко В.П. Удосконалення оцінки кредитоспроможності позичальника / В.П. Кравченко, В.І. Кравченко // Наукові праці КНТУ Економічні науки. – 2010. – № 17. – С. 11-15.
 - 21.Кадирус І. Г. Конкурентоспроможність підприємства та фактори, що на неї впливають / І.Г. Кадирус // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – ДДАЕУ : Дніпропетровськ 2018. - № 5. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3390>.

22. Горбонос Ф. В. Економіка підприємств: підручник. / Ф.В. Горбонос. - К. : Знання, 2010. - 463 с.
23. Зянько В.В. Фінанси підприємств. Частина I : навч. посіб. / Зянько В.В., Фурик В.Г., Вальдшмідт І.М. – Вінниця, ВНТУ, 2016. – 126 с.
24. Фурик В. Г. Дослідження застосування рейтингових вимірників банківських установ в умовах розробки моделі кредитоспроможності підприємств / В. Г. Фурик, А. В. Посесор, О. В. Тептя // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2005. – № 2. – С. 40 – 47.
25. Вовчак О. Модернізація підходів до оцінки кредитоспроможності позичальників банків / О. Вовчак, Н. Меда // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 12. – С. 11-15.
26. Величко О.В. Інтегральне оцінювання конкурентоспроможності зернової продукції сільськогосподарських підприємств / О.В. Величко, Г.М.Христенко // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 8. – С. 113–119.
27. Спаський Г.В. Шляхи підвищення виробництва конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції в Закарпатті / Г.В. Спаський // Економіка АПК. – 2016. – № 10. – С. 41–47.
28. Гуменюк М.М. Шляхи вдосконалення методики оцінки кредитоспроможності підприємства / М.М. Гуменюк, Т.І. Перебиківська // Економіка і суспільство. – 2016. - Випуск № 7. – С. 727-732.
29. Крутова А. С. Теоретико-методичні аспекти аналізу кредитоспроможності підприємства / А. С. Крутова, Н. Б. Кащена // Проблеми економіки. – 2017. – №1. – С. 211-216.
30. Смолева Т.М. Сучасні методи оцінки кредитоспроможності позичальників банками України / Т.М. Смолева // Финансы, учет, банки. – 2018. - №1(20). – С. 241-245.
31. Давидович І.Д. Удосконалення теоретичних підходів до визначення сутності "кредитоспроможність підприємства" / І.Д. Давидович, І.А. Ломачинська, А.О. Мумладзе // Вісник Одеського національного

- університету. Серія: Економіка. — 2016. — Т. 21, Вип. 11. — С. 83—88.
32. Донець О.Б. Кредитування малого і середнього бізнесу: дис. канд. ек. наук: 08.00.08 / О.Б. Донець. — Ірпінь, 2017. — 259 с.
33. Kuzheliev M.O. Bioresources Price Trend and GDP Growth Adjustment / M.O. Kuzheliev, D.M. Zherlitsyn, A.V. Nechyporenko // International Journal of Advanced Biotechnology and Research — 2019. — Vol. 10. Special Issue\$1. — Pp. 379—383.
34. Косяк Б. О. Економічний зміст та значення поняття «кредитоспроможність» // XLIX Наук.-техн. конф. підрозділів Вінницького націон. техн. ун-ту (м. Вінниця, 11-13 березня 2020 р.) [Електронне видання]: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2020/paper/view/9703/8061>

ДОДАТОК А

Міністерство освіти і науки України
 Вінницький національний технічний університет
 Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
 Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ФІМ

_____ д.е.н., проф. В.В. Зянько
 (підпис)

“31” березня 2020 р.

ТЕХНІЧНЕ ЗАВДАННЯ

на виконання дипломної роботи
 за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр

на тему: «Управління кредитоспроможністю підприємств харчової
 промисловості (на прикладі товариства з обмеженою
 відповідальністю «Бердичівський пивоварний завод)»

08-43.МКР.002.00.003 ТЗ

Науковий керівник: д-р.екон.наук, професор
 наук. ступінь, вчене звання (посада)

_____ Зянько В. В.
 (підпис) (прізвище, ініціали)

Студент групи МФК-16б
 назва групи

_____ Косюк Б. О.
 (підпис) (прізвище, ініціали)

Вінниця 2020 р.

1. Підстава для виконання магістерської роботи (МКР)

наказ №75 по ВНТУ від «Об» березня 2020 р. про затвердження теми бакалаврської дипломної роботи.

2. Мета і призначення дипломної роботи

актуальність теми і обґрунтування необхідності виконання БДР полягає в тому, що від забезпечення кредитоспроможності підприємства залежить успіх окремих підприємств та галузей економіки як на зовнішньому, так і внутрішньому ринках, а також подальший розвиток та ефективність національної економіки.

мета: розробка пропозицій та рекомендацій з удосконалення управління кредитоспроможністю підприємства.

завдання:

- визначити економічну сутність понять «кредитоспроможність» та «платоспроможність»;
- розглянути особливості управління кредитоспроможністю підприємства;
- проаналізувати існуючі методики оцінювання кредитоспроможності підприємства комерційними банками;
- проаналізувати показників фінансово-економічної діяльності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»;
- оцінити рівень кредитоспроможності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»;
- сформулювати пропозиції з удосконалення управління кредитоспроможністю підприємств харчової промисловості України.

3. Вихідні дані для виконання бакалаврської дипломної роботи:

Гуменюк М.М. Шляхи вдосконалення методики оцінки кредитоспроможності підприємства / М.М. Гуменюк, Т.І. Перебиківська // Економіка і суспільство. – 2016. - Випуск № 7. – С. 727-732; Крутова А. С. Теоретико-методичні аспекти аналізу кредитоспроможності підприємства / А. С. Крутова, Н. Б. Кащена // Проблеми економіки. – 2017. - №1. – С. 211-216; Давидович І.Д. Удосконалення теоретичних підходів до визначення сутності "кредитоспроможність підприємства" / І.Д. Давидович, І.А. Ломачинська, А.О. Мумладзе // Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. — 2016. — Т. 21, Вип. 11. — С. 83—88.; Kuzheliev M.O. Bioresources Price Trend and GDP Growth Adjustment / M.O. Kuzheliev, D.M. Zherlitsyn, A.V. Nechyporenko // International Journal of Advanced Biotechnology and Research — 2019. — Vol. 10. Special Issue\$1. — Pp. 379—383; Фінансова звітність ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» за 2017-2019 рр.

4. Виконавець БДР – Косюк Богдан Олександрович, ст. гр. МФК-16б (д/ф).

5. Вимоги до виконання БДР

В процесі виконання бакалаврської дипломної роботи потрібно визначити резерви підвищення ефективності діяльності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод», використовуючи варіантний аналіз, засоби моделювання. Бажано, щоб робота виконувалась на замовлення підприємства.

6. Етапи БДР і терміни їх виконання

Етапи БДР	Зміст етапу	Термін виконання
Вибір напрямку дослідження	Добір, вивчення та узагальнення науково-економічної та статистичної інформації Розгляд можливих напрямів досліджень та їх оцінювання Вибір напрямку дослідження Обґрунтування прийнятого напрямку дослідження Розроблення, погодження і затвердження ТЗ на БДР	до 02.03.2020 р.
Основна (економічна) частина роботи	• Теоретичне дослідження проблеми	24.04.2020 р.
	• Аналітична частина	24.05.2020 р.
	• Розробка рекомендацій та пропозицій	28.05.2020 р.
	• Складання висновків за результатами досліджень	31.05.2020 р.
Узагальнення результатів досліджень, підготовка до захисту роботи	Узагальнення результатів теоретичних та аналітичних досліджень та написання доповіді на захист бакалаврської дипломної роботи Оформлення ілюстративного матеріалу (5–8 таблиць, рисунків чи діаграм на аркушах формату А4) Підготовка презентації БДР на слайдах Одержання відгуку керівника та рецензії	06.06.2020 р.
Приймання БДР	• Попередній захист бакалаврської дипломної роботи	07.06-09.06.2020р.
	• Переплетення бакалаврської дипломної роботи	
	• Захист бакалаврської дипломної роботи	10.06-26.06.2020р.

7. Очікувані результати

В результаті виконання бакалаврської дипломної роботи очікується одержання обґрунтованих рекомендацій та пропозицій, які можуть бути використані на ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» з метою підвищення ефективності його діяльності та покращення фінансових результатів.

8. Матеріали, які подають після завершення БДР та її етапів

Переплетена пояснювальна записка бакалаврської дипломної роботи; графічний матеріал; відгук керівника; рецензія зовнішнього рецензента.

9. Порядок приймання БДР та її етапів

Результати бакалаврської дипломної роботи розглядаються на процентовках керівником роботи та завідувачем кафедри відповідно до етапів роботи та термінів їх виконання; проводиться попередній захист роботи та офіційний захист бакалаврської дипломної роботи.

Дата початку роботи – 15.09.2020.

Граничний термін закінчення робіт – 04.06.2020.

Графічний матеріал до захисту бакалаврської дипломної роботи

Завідувач кафедри ФІМ _____ д-р екон. наук, професор, Зянько В.В.
(підпис) (наук. ступінь, вчене звання, ініціали та прізвище)

Науковий керівник _____ д-р екон. наук, професор, Зянько В.В.
(підпис) (науковий ступінь, вчене звання, ініціали та прізвище)

Студент _____ МФК-16б, Косяк Б.О.
(підпис) (група, П.І.П.)

Таблиця 2.1 – Основні економічні показники господарської діяльності
ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»

Показники	Роки			Відхилення 2019 р. до 2017 р.	
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	+, -	%
1. Чистий дохід, тис. грн.	9550	11909	14791	5241	54,9
2. Валовий прибуток, тис. грн.	2558	2976	3332	774	30,3
3. Операційний прибуток, тис. грн.	1353	997	1272	-81	-5,9
4. Чистий прибуток, тис. грн.	1008	534	814	-194	-19,3
5. Середньооблікова чисельність працівників, чол.	143	143	141	-2,0	-1,4
6. Середньорічна вартість (тис. грн.):					
необоротних активів;	4140	5153,5	5941,5	801,5	43,5
оборотних активів	3766	3591	3479	-287	-7,6
7. Фондовіддача	2,34	2,45	2,55	0,21	9,0
8. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,08	2,09	2,4	0,32	66,6
9. Продуктивність праці	66,78	84,46	103,4	36,62	54,8
10 Рентабельність господарської діяльності, %	17	9	9	-8	-
11. Рентабельність активів підприємства, %	12	6	9	-3	-
12. Рентабельність власного капіталу, %	13	7	9	-4	-

Таблиця 2.2 – Динаміка активів ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»

Показники	На 31.12.2017р.		На 31.12.2018 р.		На 31.12.2019 р.		Відхилення 2019 р. до 2017 р	
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	(+,-)	(%)
Незавершене будівництво	348	4,1	641	7,1	155	1,6	-193	-55,5
Основні засоби	4075	48,1	4870	54,0	5812	59,1	1737	42,6
Довгострокові фінансові інвестиції	176	2,1	197	2,2	208	2,1	32	18,2
Запаси	2714	32,0	2404	26,7	1915	19,5	-799	-29,4
Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги	1123	13,2	857	9,5	1578	16,0	455	40,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками	12	0,14	19	0,2	13	0,13	1	8,3
Інша поточна дебіторська заборгованість	2	0,02	1	0,01	-	0	-2	-100
Грошові кошти та їх еквіваленти	27	0,31	22	0,24	150	1,52	123	в 4,6 раз
Витрати майбутніх періодів	3	0,03	4	0,05	5	0,05	2	71,4
Разом	8481	100	9015	100	9836	100	1355	15,9

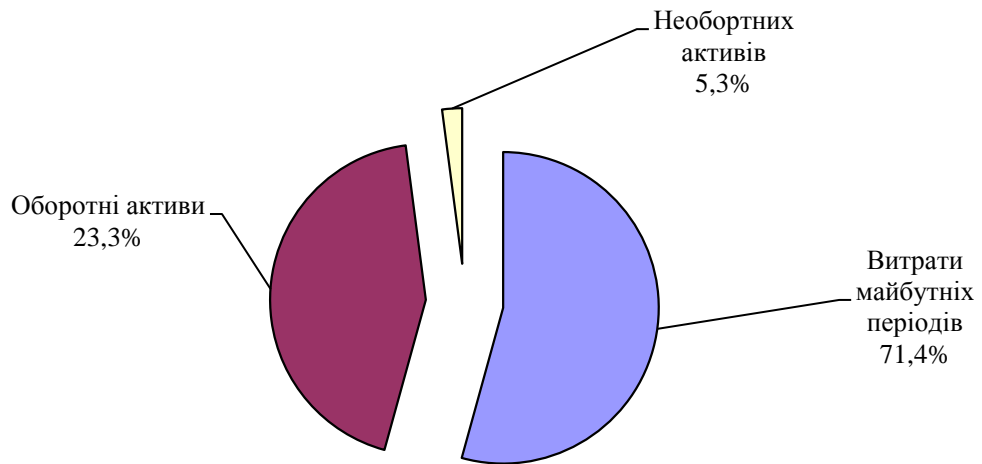

Рисунок 2.1 – Структура активів ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» у 2019 році

Таблиця 2.3 – Зобов'язання ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»

Показники	На 31.12.2017р.		На 31.12.2018р.		На 31.12.2019р.		Відхилення		
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	(+,-)	(%)	Пунктів структури
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ									
Статутний капітал	197	2,32	197	2,18	197	2,00	0	0	-0,32
Інший додатковий капітал	2038	24,03	2038	22,56	2035	20,69	-3,0	-0,15	-3,34
Резервний капітал	49	0,58	49	0,54	49	0,50	0	0	-0,08
Нерозподілений прибуток	5589	65,9	6123	67,79	6937	70,52	1348	24,12	+4,62
Довгострокові зобов'язання	201	2,37	-	-	-	-	-201	-	-2,37
Кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги	222	2,62	267	2,96	267	2,71	45	20,27	+0,09
Поточні зобов'язання за розрахунками	185	2,18	359	3,97	351	3,57	166	89,73	+1,39
Інші поточні зобов'язання	-	-	-	-	1	0,01	1	-	+0,01
Разом	8481	100	9015	100	9836	100	1355	15,9	-

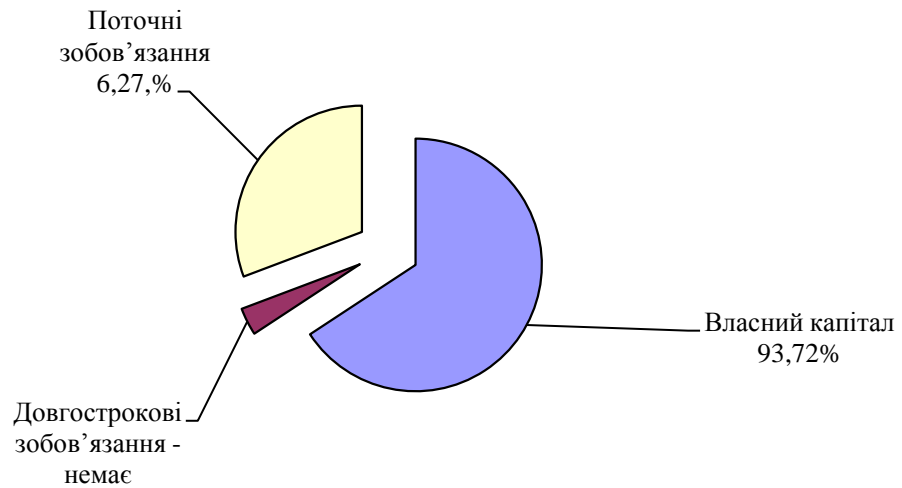

Рисунок 2.2 – Структура пасивів ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» у 2019 році

Таблиця 2.4 – Структура доходів ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» у 2017 та 2019 роках.

Види доходів	2017 р.		2019 р.		Відхилення		
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	(+,-)	%	п/с
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, послуг)	9550	100	14791	99,98	5241	54,88	-0,02
Інші операційні доходи	-	-	3	0,02	3	-	+0,02
Разом:	9550	100	14794	100	5244	54,91	-

Таблиця 2.5 – Оцінка ліквідності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»

Показник	Оцінка показника		Роки			Відхилення 2019р. до 2017р.
	За нормативним значенням	За динамікою	2017	2018	2019	
Загальний коефіцієнт покриття (платоспроможності)	>1	збільшення	9,54	5,28	5,93	-3,61
Коефіцієнт швидкої ліквідності	>0,5	збільшення	2,86	1,44	2,82	-0,04
Коефіцієнт незалежної (забезпеченої) ліквідності	>0,5	збільшення	0,09	0,05	0,26	+0,17
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,2	збільшення	0,07	0,03	0,24	+0,17
Частка оборотних активів в загальній сумі активів	за планом	за планом	0,46	0,37	0,37	-0,09
Частка виробничих запасів в оборотних активах	>0,5	збільшення	0,7	0,73	0,52	-0,18

Таблиця 2.6 – Оцінка фінансової стійкості ТОВ
«Бердичівський пивоварний завод»

№ п/п	Показник	Оцінка показника		Роки			Відхилення 2019 до 2017
		За нормативним значенням	За динамікою	2017	2018	2019	
1.	Коефіцієнт автономії (концентрації власного капіталу)	>0,5	збільшення	0,93	0,93	0,94	0,01
2.	Маневреність робочого капіталу	за планом	за планом	0,78	0,9	0,63	-0,15
3.	Коефіцієнт фінансової залежності	<2,0	зменшення	1,08	1,07	1,07	-0,01
4.	Коефіцієнт маневреності	>0,5	збільшення	0,44	0,32	0,33	-0,11
5.	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	<0,5	зменшення	0,07	0,07	0,06	-0,01
6.	Коефіцієнт залучених джерел в необоротних активах	<0,1	зменшення	0,04	0	0	-0,04
7.	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	<0,5	зменшення	0,02	0	0	-0,02
8.	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	<0,2	норматив	0,33	0	0	-0,33
9.	Коефіцієнт поточних зобов'язань	>0,5	збільшення	0,67	1,0	1,0	0,33
10.	Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	<0,5	зменшення	0,08	0,07	0,07	-0,01
11.	Коефіцієнт забезпечення власними коштами	>0,1	збільшення	0,84	0,81	0,81	-0,03
12.	Коефіцієнт фінансової стабільності	>1,0	збільшення	13,0	13,4	14,9	1,9
13.	Коефіцієнт фінансового левериджу	<0,1	зменшення	0,03	0	0	-0,03
14.	Коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом	>0,2	збільшення	1,3	0,9	1,59	0,29

Таблиця 2.7 – Показники рентабельності
ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»

№	Показник	Оцінка показника		Роки			Відхилення 2019 до 2017, +/-
		За норма- тивним значенням	За динамікою	2017	2018	2019	
1.	Рентабельність (прибутковість) основної діяльності	за планом	збільшення	11	9	10	-1
2.	Рентабельність (прибутковість) операційної діяльності	за планом	збільшення	17	9	9	-8
3.	Рентабельність (прибутковість) господарської діяльності	за планом	збільшення	17	9	9	-8
4.	Рентабельність (прибутковість) підприємства	за планом	збільшення	12	5	6	-6
5.	Валова рентабельність (прибутковість) виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	за планом	збільшення	30	25	23	-7
6.	Чиста рентабельність (прибутковість) виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	за планом	збільшення	8	4	5	-3
7.	Рентабельність активів	за планом	збільшення	12	6	9	-3
8.	Загальна економічна рентабельність	за планом	збільшення	20	11	13	-7
9.	Комерційна рентабельність	за планом	збільшення	10	8	9	-1

Таблиця 3.7 – Проект створення нового сорту пива на ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»

Показники	Кількість	Ціна, грн.	Сума, грн.
1. Капітальні витрати:			
• вартість обладнання	1	158400	158400
• транспортні витрати			12000
• витрати на монтаж обладнання			15840
• запуско-налагоджувальні витрати			8000
• інші			4000
всього			198240
2. Собівартість продукції:			
Собівартість всього: з ПДВ			31878
без ПДВ			22144
3. Доходи від реалізації продукції в т.ч. ПДВ	68437 л	12,2	160011,4 13915,2
4. Податки:			
• ПДВ			13915,2
• Акцизний податок			7391,6
• податок з прибутку			4472,0
5. Прибуток, що залишається на підприємстві			134232,6
6. Термін окупності проекту, років			3,3

Таблиця 3.8 – Розрахунок показників по проекту створення бізнес-моделі

	Вигоди грн.	Витрати грн.	Коеф. дисконтування, $q = 30\%$	Грошовий потік, грн.	Дисконтний грошовий потік, грн.	Кумулятивний грошовий потік, грн.
1	-	198240	0,769	-198240	-38111,64	-194428,36
2	134232,6	-	0,592	+134232,6	+19866,42	-114366,18
3	134232,6	-	0,455	+134232,6	+15268,96	-13846,36
4	134232,6	-	0,349	+134232,6	+11711,79	+122520,81
5	134232,6	-	0,269	+134232,6	+9027,14	+125205,46
Всього:	671163,0	198240	-	472923,0	+17762,67	